KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.7.2016 r.
COM(2016) 466 final

2016/0223 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony oraz zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącą statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Kontekst i uzasadnienie wniosku

Unia Europejska dąży obecnie do wypracowania zintegrowanej, zrównoważonej i wszechstronnej polityki migracyjnej opartej na zasadzie solidarności i sprawiedliwym podziale odpowiedzialności, która to polityka funkcjonowałaby skutecznie zarówno w czasach spokoju, jak i czasach kryzysu. Od momentu przyjęcia Europejskiego programu w zakresie migracji[1] Komisja Europejska wdraża środki mające stanowić skuteczną i wszechstronną odpowiedź na natychmiastowe i długoterminowe wyzwania związane z zarządzaniem przepływami migracyjnymi.

Wspólny europejski system azylowy opiera się na zasadach określających państwo członkowskie odpowiedzialne za osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową (w tym za bazy danych daktyloskopijnych) oraz na wspólnych normach dotyczących procedur azylowych i warunków przyjmowania, uznawania i ochrony osób korzystających z ochrony międzynarodowej. We wdrażaniu tego systemu państwa członkowskie wspiera Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu.

Poczyniono znaczące postępy w rozwoju wspólnego europejskiego systemu azylowego, nadal jednak istnieją znaczne różnice między państwami członkowskimi w zakresie stosowanych przez nie procedur, warunków przyjmowania zapewnianych osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej oraz rodzaju ochrony przyznawanej korzystającym z niej osobom. Rozbieżności te przyczyniają się do wtórnych przepływów migracyjnych, „turystyki azylowej" i wywołują czynniki przyciągające, prowadząc w konsekwencji do nierównego podziału między państwami członkowskimi odpowiedzialności za udzielenie ochrony potrzebującym osobom.

Duża skala napływu migrantów w ostatnim czasie pokazała, że Europa potrzebuje skutecznego i efektywnego systemu azylowego, zdolnego zapewnić sprawiedliwy i zrównoważony podział odpowiedzialności między państwa członkowskie, odpowiednie i godne warunki przyjmowania w całej UE, szybkie i wydajne przetwarzanie wniosków o azyl złożonych w UE oraz rzetelne podejmowanie decyzji, tak aby osoby potrzebujące ochrony międzynarodowej mogły ją rzeczywiście uzyskać. Jednocześnie UE musi się zająć kwestią nielegalnych i niebezpiecznych ruchów migracyjnych oraz położyć kres działalności przemytników. W tym celu należy, po pierwsze, szybko rozpatrywać wnioski o udzielenie azylu złożone przez osoby nieuprawnione do ochrony, a takie osoby następnie szybko odsyłać do kraju pochodzenia. Po drugie, należy zapewnić bezpieczne i legalne sposoby migracji do UE tym osobom z krajów trzecich, które wymagają ochrony. Jest to również jeden z aspektów szerszej współpracy z kluczowymi krajami pochodzenia i tranzytu.

W dniu 6 kwietnia 2016 r. w swoim komunikacie pt. „W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy"[2] Komisja określiła priorytety reformy strukturalnej w dziedzinie migracji i azylu. W komunikacie tym Komisja wskazała działania, jakie należy podjąć w celu stworzenia bardziej humanitarnej, sprawiedliwszej i skuteczniejszej europejskiej polityki azylowej, jak

[1] COM(2015) 240 final.
[2] COM(2016) 197 final.

również lepszego zarządzania polityką dotyczącą legalnej migracji.

W dniu 4 maja 2016 r. Komisja przedstawiła pierwsze wnioski ustawodawcze służące zreformowaniu wspólnego europejskiego systemu azylowego oraz umożliwiające realizację trzech priorytetów określonych w komunikacie. Dotyczyły one ustanowienia zrównoważonego i sprawiedliwego systemu dublińskiego ustalania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl[3], wzmocnienia systemu Eurodac w celu lepszego monitorowania wtórnych przepływów i zwalczania nielegalnej migracji[4], jak również utworzenia prawdziwej europejskiej agencji ds. azylu mającej zapewnić prawidłowe funkcjonowanie europejskiego systemu azylowego[5]. Wspomniane wnioski stanowiły pierwsze elementy reformy strukturalnej wspólnego europejskiego systemu azylowego.

Wraz z drugim pakietem wniosków Komisja finalizuje reformę wspólnego europejskiego system azylowego. Pakiet ten zawiera cztery dodatkowe wnioski: wniosek dotyczący zastąpienia dyrektywy w sprawie procedur azylowych rozporządzeniem[6], który ma na celu harmonizację zróżnicowanych ustaleń proceduralnych we wszystkich państwach członkowskich oraz stworzenie prawdziwej wspólnej procedury; wniosek dotyczący zastąpienia obecnej dyrektywy w sprawie kwalifikowania[7] rozporządzeniem[8] ustanawiającym jednolite normy dotyczące uznawania osób potrzebujących ochrony oraz praw zapewnianych osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, jak również wniosek zmieniający dyrektywę w sprawie warunków przyjmowania[9] mający na celu dalszą harmonizację warunków przyjmowania w UE, zwiększenie możliwości integracji osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz ograniczenie wtórnych przepływów. W związku ze zobowiązaniem do zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do UE przedstawionym dnia 6 kwietnia 2016 r. Komisja proponuje ponadto uporządkowane unijne ramy przesiedleń, które umożliwią bardziej ustrukturyzowane podejście do ochrony międzynarodowej na terenie UE i zapewnią uporządkowane i bezpieczne szlaki do UE osobom potrzebującym ochrony międzynarodowej, co pozwoli na stopniową eliminację czynników zachęcających do nielegalnej migracji[10].

Wspomniane wnioski ustawodawcze stanowią zasadniczy element kompleksowej reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i są ze sobą ściśle powiązane. Wnioski legislacyjne przedstawione na obecnym – drugim – etapie reformy dorobku w zakresie prawa azylowego obejmują wszystkie elementy silnego, spójnego i zintegrowanego wspólnego europejskiego systemu azylowego, opartego na wspólnych, zharmonizowanych zasadach gwarantujących zarówno skuteczność systemu, jak i odpowiednią ochronę, oraz zgodnych z konwencją genewską.

Wypracowywany obecnie wspólny europejski system azylowy jest skuteczny i zapewnia odpowiednią ochronę. Ma przy tym na celu zagwarantowanie pełnej zbieżności pomiędzy krajowymi systemami azylowymi. Jednocześnie zapobiega wtórnym przepływom migracyjnym, wzmacnia wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi oraz zasadniczo prowadzi do prawidłowego funkcjonowania systemu dublińskiego.

---

3 COM(2016) 270 final.
4 COM(2016) 272 final.
5 COM(2016) 271 final.
6 Dz.U. L 180 z 29.6.2013, s. 60.
7 Dz.U. L 337 z 20.12.2011, s. 9.
8 Dz.U. L […] z […], s. […].
9 Dz.U. L […] z […], s. […].
10 Dz.U. L […] z […], s. […].

System ten gwarantuje, że osoby ubiegające się o azyl będą traktowane w sprawiedliwy i odpowiedni sposób, bez względu na swoje miejsce pobytu na terenie UE. Przewidziano w nim narzędzia niezbędne do zapewnienia szybkiej identyfikacji osób rzeczywiście potrzebujących ochrony międzynarodowej oraz umożliwiające powrót osób, które jej nie potrzebują. Jest to system, który służy najbardziej pokrzywdzonym, będąc jednocześnie rygorystycznym wobec ewentualnych nadużyć. Gwarantuje przy tym on pełne poszanowanie praw podstawowych. Jest to wreszcie wspólny system, który jest opłacalny i wystarczająco elastyczny, by dostosować się do złożonych wyzwań, jakim państwa członkowskie muszą stawiać czoła w przedmiotowej dziedzinie.

Cele niniejszego wniosku

Dyrektywa w sprawie kwalifikowania określa kryteria, jakie muszą spełnić osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, aby kwalifikować się do uzyskania azylu lub ochrony uzupełniającej, jak również prawa osób objętych takim statusem. Wersja przekształcona dyrektywy w sprawie kwalifikowania[11] przyczyniła się w pewnym stopniu do zbliżenia przepisów krajowych, wydaje się jednak, że wskaźniki przyznawania ochrony międzynarodowej w poszczególnych państwach członkowskich nadal są różne. Nadal też brak jest zbieżności w zakresie decyzji co do rodzaju statusu ochrony przyznawanej przez poszczególne państwa członkowskie[12]. Ponadto istnieją znaczne różnice między politykami poszczególnych państw członkowskich dotyczące okresu ważności udzielonych zezwoleń na pobyt oraz dostępu osób korzystających z ochrony międzynarodowej do praw. Co więcej, obecne przepisy dotyczące ustania statusu nie są w sposób systematyczny stosowane w praktyce. Oznacza to, że pomimo odnośnych uregulowań przewidzianych w unijnym prawie państwa członkowskie nie zawsze zapewniają, że ochrona międzynarodowa udzielana jest jedynie tak długo, jak długo utrzymuje się ryzyko prześladowania lub poważnej krzywdy. Wreszcie niektóre przepisy wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania ustanawiające wspólne kryteria uznawania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową mają charakter fakultatywny (tj.: obowiązek uzasadnienia wniosku przez osobę ubiegającą się o ochronę, zasady dotyczące oceny ochrony wewnętrznej, nieobowiązkowe powody cofnięcia statusu) i pozostawiają państwom członkowskim szeroki zakres uznania.

Powyższe **różnice dotyczące wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej oraz praw wynikających z krajowych systemów azylowych związanych z danym statusem ochrony** wyraźnie wskazują na potrzebę bardziej zharmonizowanego podejścia. Różnice te mogą zachęcać osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do ubiegania się o azyl w tych państwach członkowskich, gdzie szanse na jego otrzymanie postrzegane są jako większe, zamiast w państwie członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie ich wniosków na mocy przepisów rozporządzenia dublińskiego. Należy ponadto zapobiegać ewentualnym wtórnym

[11] Dyrektywa 2011/95/UE w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (wersja przekształcona) (zwana dalej „wersją przekształconą dyrektywy w sprawie kwalifikowania").

[12] Na przykład w okresie od stycznia do września 2015 r. wskaźniki przyznawania ochrony międzynarodowej osobom z Afganistanu wahały się od prawie 100 % we Włoszech do 5,88 % w Bułgarii (dane Eurostatu). Jeśli chodzi o różnice w zakresie rodzajów przyznawanych statusów, dane EASO za drugi kwartał 2015 r. wskazują, że Niemcy (99 %), Grecja (98 %), oraz Bułgaria (85 %) przyznawały status uchodźcy niemal wszystkim obywatelom Syrii, natomiast Malta (100 %), Szwecja (89 %), Węgry (83 %) i Republika Czeska (80 %) udzielały im ochrony uzupełniającej. https://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Quarterly-Asylum-Report-2015_Q2_Final.pdf

przepływom osób korzystających z ochrony międzynarodowej, wskazując wyraźnie na obowiązek pobytu w państwie członkowskim, które przyznało im ochronę.
Brak kontroli dalszej potrzeby ochrony sprawia, że ma ona *de facto* permanentny charakter, co zachęca osoby potrzebujące ochrony międzynarodowej do podróży do UE zamiast szukania schronienia w innych miejscach, m.in. w krajach położonych bliżej ich krajów pochodzenia.

Z uwagi na stwierdzoną potrzebę harmonizacji oraz zakres proponowanych zmian proponuje się zastąpienie obecnie obowiązującej dyrektywy rozporządzeniem. Ze względu na fakt, że rozporządzenie jest stosowane bezpośrednio, już sama ta zmiana przyczyni się do zwiększenia zbieżności przepisów i zapewni większą spójność z proponowanym rozporządzeniem dotyczącym procedur azylowych.

W związku z powyższym, celem wniosku jest:

1. **dalsza harmonizacja wspólnych kryteriów** uznawania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową przez wprowadzenie przepisów normatywnych i zastąpienie przepisów fakultatywnych w odniesieniu do obowiązku uzasadnienia wniosku przez osobę ubiegającą się o ochronę, oceny rozwiązań alternatywnych w postaci ochrony wewnętrznej oraz powodów cofnięcia statusu w przypadku, gdy osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa członkowskiego lub została skazana za szczególnie poważne przestępstwo;

2. **większa zbieżność decyzji azylowych** w całej UE przez zobowiązanie organów rozstrzygających w państwach członkowskich, by przy rozpatrywaniu wniosków uwzględniały wspólne wytyczne i analizy dotyczące sytuacji w kraju pochodzenia, sporządzane na szczeblu unijnym przez Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu (zwanej dalej „agencją") oraz europejskie sieci informacji o krajach pochodzenia zgodnie z nowymi przepisami proponowanego rozporządzenia w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu[13];

3. zagwarantowanie, że ochrona międzynarodowa udzielana jest jedynie tak długo, jak długo utrzymują się przyczyny prześladowania lub poważnej krzywdy, bez szkody dla możliwości integracji osób korzystających z ochrony. Wniosek nakłada na państwa członkowskie obowiązek przeprowadzania systematycznych i regularnych przeglądów statusu w przypadku istotnych zmian w sytuacji w kraju pochodzenia, jak również w momencie przedłużenia zezwolenia na pobyt: w przypadku uchodźców – w momencie przedłużenia po raz pierwszy, a w przypadku osób korzystających z ochrony uzupełniającej – po raz pierwszy i po raz drugi. Jednocześnie ważne jest, aby państwa członkowskie wspierały integrację społeczną takich osób w ramach przysługującej im ochrony. W związku z tym we wniosku doprecyzowano zakres praw i obowiązków osób korzystających z ochrony międzynarodowej. Ponadto przewidziano w nim zachęty do aktywnej integracji takich osób w trakcie trwania ochrony: państwa członkowskie będą mogły uzależnić przyznanie niektórych świadczeń socjalnych od skutecznego udziału w środkach integracyjnych przewidzianych w odnośnym planie działania[14]. Wreszcie decyzje o odebraniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej będą obowiązywać wyłącznie po upływie trzech miesięcy, dzięki czemu osoby, które utraciły dany

[13] COM (2016) 271 final.
[14] COM (2016) 377 final.

status, będą miały faktyczną możliwość ubiegania się o inny status prawny, np. do celów związanych z pracą;

4. **przeciwdziałanie wtórnym przepływom osób korzystających z ochrony międzynarodowej** przez doprecyzowanie obowiązku pobytu takich osób w państwie członkowskim, które przyznało im ochronę, i wprowadzenie dodatkowych środków zniechęcających w drodze zmiany dyrektywy w sprawie rezydentów długoterminowych[15], a także przez wyzerowanie naliczania okresu legalnego pobytu wymaganego do uzyskania statusu rezydenta długoterminowego, jeśli dana osoba korzystająca z ochrony zostanie zatrzymana w państwie członkowskim, na terenie którego nie ma prawa mieszkać lub przebywać;

5. **dalsza harmonizacja praw osób korzystających z ochrony międzynarodowej**, w szczególności w odniesieniu do terminu ważności i formatu zezwoleń na pobyt, również przez wyjaśnienie zakresu praw i obowiązków takich osób, głównie pod względem zabezpieczenia społecznego i świadczeń socjalnych.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek, podobnie jak miało to miejsce w przypadku poprzedzającego aktu prawnego – wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania, stanowi zasadniczy element wspólnego europejskiego systemu azylowego i jest w pełni zgodny z pierwszymi wnioskami dotyczącymi reformy tego systemu przedstawionymi w dniu 4 maja 2016 r. oraz wnioskami dotyczącymi zmiany dyrektyw w sprawie procedur azylowych oraz warunków przyjmowania, w tym z wnioskiem dotyczącym przekształcenia tej pierwszej w rozporządzenie i wnioskiem dotyczącym ustanowienia ustrukturyzowanego unijnego systemu przesiedleń.

Niniejszy wniosek opiera się na przepisach zaproponowanych we wniosku w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu w zakresie, w jakim zobowiązuje organy rozstrzygające w państwach członkowskich, by przy rozpatrywaniu wniosków uwzględniały informacje o danym kraju pochodzenia gromadzone przez tę agencję, jak również sporządzane przez nią wspólne analizy i wytyczne dotyczące informacji o danym kraju pochodzenia. Ponadto przewidziano, że istotne zmiany we wspólnej analizie i wytycznych będą uruchamiać przegląd statusu osób korzystających z ochrony międzynarodowej.

Jeśli chodzi o prawa i obowiązki osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, wyraźny obowiązek uzasadnienia wniosku za pomocą wszelkich dostępnych informacji oraz obowiązek współpracy stanowią odzwierciedlenie stosownych przepisów wniosku w sprawie zmiany rozporządzenia dublińskiego[16].

Jeśli chodzi o rozporządzenie w sprawie procedur azylowych, oba wnioski wzajemnie się uzupełniają, ponieważ niniejszy wniosek określa kryteria kwalifikowania oraz powody cofnięcia statusu, natomiast rozporządzenie w sprawie procedur azylowych zawiera przepisy proceduralne dotyczące wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Niniejszy wniosek jest spójny z kompleksową długoterminową strategią na rzecz lepszego zarządzania migracją, określoną przez Komisję w Europejskim programie w zakresie

---

15 Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowym, Dz.U. L 16 z 23.1.2004, s. 44–53.

16 COM (2016) 27 final.

migracji[17], w którym przełożono wytyczne polityczne przewodniczącego Komisji Jeana-Claude'a Junckera na zestaw spójnych i wzajemnie się umacniających inicjatyw opartych na czterech filarach. Filary te obejmują ograniczanie zachęt do nielegalnej migracji, zabezpieczenie granic zewnętrznych Unii i ratowanie życia ludzkiego, a także silną politykę azylową oraz nową politykę dotyczącą legalnej migracji. Niniejszy wniosek, który w dalszym stopniu wdraża Europejski program w zakresie migracji i realizuje jego cel polegający na wzmocnieniu polityki azylowej Unii, powinien być postrzegany jako element szerzej zakrojonej polityki na szczeblu UE zmierzającej do zbudowania na przyszłość solidnego i skutecznego systemu zrównoważonego zarządzania migracjami, który jest sprawiedliwy zarówno dla społeczności przyjmujących i obywateli unijnych, jak i dla obywateli państw trzecich oraz państw pochodzenia i tranzytu.

Co więcej, zaproponowane zmiany dotyczące możliwych zachęt integracyjnych mogą się przyczynić do osiągnięcia celów Planu działania na rzecz integracji obywateli państw trzecich[18].

. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Z uwagi na cel wniosku – który wymaga zapewnienia z jednej strony, aby państwa członkowskie stosowały wspólne kryteria kwalifikowania osób rzeczywiście potrzebujących ochrony międzynarodowej, a z drugiej strony zapewnienia, by takie osoby miały dostęp do wspólnego katalogu praw we wszystkich państwach członkowskich – podstawę prawną wniosku stanowi art. 78 ust. 2 lit. a) i b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Zawarte w przywołanym artykule postanowienia stanowią, że Unia posiada uprawnienia, aby rozwijać wspólną politykę w dziedzinie azylu, ochrony uzupełniającej i ochrony tymczasowej, mającą na celu przyznanie odpowiedniego statusu każdemu obywatelowi państwa trzeciego wymagającemu międzynarodowej ochrony oraz mającą na celu zapewnienie przestrzegania zasady *non-refoulement*. Polityka ta musi być zgodna z konwencją genewską z dnia 28 lipca 1951 r. i protokołem z dnia 31 stycznia 1967 r. dotyczącymi statusu uchodźców, jak również z innymi odpowiednimi traktatami.

W ramach wspomnianych uprawnień UE może przyjąć środki ustanawiające między innymi:

a) jednolity status azylu dla obywateli państw trzecich, obowiązujący w całej Unii, oraz

b) jednolity status ochrony uzupełniającej dla obywateli państw trzecich, którzy, nie uzyskawszy azylu europejskiego, potrzebują ochrony międzynarodowej.

Jako podstawę prawną dodaje się również art. 79 ust. 2 lit. a) TFUE z uwagi na proponowane zmiany do dyrektywy 2003/109/WE w sprawie rezydentów długoterminowych dotyczące osób korzystających z ochrony międzynarodowej.

• Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)

Obecny brak zbieżności w zakresie wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej, rodzaju ochrony udzielanej osobom ubiegającym się o azyl składającym podobne wnioski w UE, terminu ważności zezwoleń na pobyt, jak również poziomu praw zapewnianych osobom, które uzyskały ochronę międzynarodową, może zachęcać do tzw. „turystyki azylowej" oraz sprzyjać wtórnym przepływom migracyjnym w UE.

[17] COM(2015)240 final.
[18] COM(2016)377 final.

Celem wniosku jest zastąpienie obecnej dyrektywy rozporządzeniem z myślą o zapewnieniu większej zbieżności co do sposobu podejmowania decyzji dotyczących podobnych wniosków o udzielenie azylu oraz co do zakresu udzielanej ochrony międzynarodowej, a tym samym z myślą o ograniczeniu zachęt do przemieszczania się wewnątrz UE i zagwarantowaniu jednakowego traktowania osób korzystających z ochrony międzynarodowej w całej UE.

Z uwagi na fakt, że wspólny europejski system azylowy obejmuje wspólne normy obowiązujące w całej UE w odniesieniu do wszystkich osób ubiegających się o azyl i osób korzystających z ochrony międzynarodowej, państwa członkowskie nie są w stanie osiągnąć tych celów indywidualnie. Działanie na szczeblu UE jest konieczne, aby ułatwić większą zbieżność decyzji azylowych na terenie UE oraz łagodzić niepożądane skutki kryzysu migracyjnego.

Państwa członkowskie zachowują swobodę co do przyznawania innych form ochrony na mocy prawa krajowego.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia założonych w nim celów.

Dzięki przyjęciu dyrektyw 2004/83/WE i 2011/95/UE osiągnięto znaczny stopień harmonizacji ustawodawstw. Mimo to nadal istnieją znaczne różnice pod względem wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej przez poszczególne państwa członkowskie, przyznawanego przez nie statusu ochrony oraz jej zakresu. Co więcej, obecnie państwa członkowskie rzadko dokonują systematycznych przeglądów statusu, mimo że są zobowiązane wycofać ochronę w przypadku, kiedy ustąpiło ryzyko prześladowania lub poważnej krzywdy. Wreszcie nieobligatoryjne zasady obecnej dyrektywy (tj. obowiązek uzasadnienia wniosku przez osobę ubiegającą się o ochronę, zasady dotyczące oceny ochrony wewnętrznej, nieobowiązkowe powody cofnięcia statusu) pozostawiają pewien zakres uznania co do sposobu rozpatrywania wniosków o azyl.

Bardziej zharmonizowane przepisy dotyczące kwalifikowania i zakresu ochrony przyczynią się do większej zbieżności decyzji azylowych w państwach członkowskich, a tym samym – do lepszego funkcjonowania wspólnego europejskiego systemu azylowego, w tym zrównoważonego i sprawiedliwego systemu określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za osoby ubiegające się o azyl zgodnie z wnioskiem w sprawie zmiany rozporządzenia dublińskiego.

Proponowane zmiany nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia założonych celów, ani poza dziedziny, na które dalsza harmonizacja będzie miała duży wpływ. Ponadto nowe przepisy wymagające, by organy rozstrzygające w państwach członkowskich uwzględniały wspólne analizy i wytyczne wydawane przez Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu w odniesieniu do sytuacji w kraju pochodzenia, stanowią odpowiedź na potrzebę zajęcia się brakiem wystarczającej zbieżności przyjmowanych decyzji azylowych. Zaostrzenie przepisów dotyczących ustania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej pozwoli usunąć sytuację, w której państwa członkowskie nie stosowały systematycznie wspomnianych przepisów, mimo że zostały one uwzględnione w wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania. Proponuje się również doprecyzowanie zasad dotyczących kwalifikowania do statusu ochrony międzynarodowej oraz zakresu tego statusu w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, doprecyzowanie zakresu przyznawanych praw, zapewnienie w stosownych przypadkach harmonizacji, zwłaszcza w odniesieniu do terminu ważności i formatu zezwoleń na pobyt, jak również

stworzenie zachęt integracyjnych w kontekście świadczeń socjalnych. Ponadto proponuje się zmianę w unijnej dyrektywie w sprawie rezydentów długoterminowych mającą przeciwdziałać wtórnym przepływom osób korzystających z ochrony międzynarodowej w obrębie UE, bez wykraczania poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia skutku odstraszającego.

- **Zmienna geometria**

Zjednoczone Królestwo i Irlandia są związane pierwszą dyrektywą w sprawie kwalifikowania (dyrektywa 2004/83/WE) w wyniku zgłoszeniu swojego zamiaru uczestnictwa w przyjęciu i stosowaniu tej dyrektywy na podstawie Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i TFUE. Nie zgłosiły jednak zamiaru przyjęcia i stosowania wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania (dyrektywy 2011/95/UE).
Zgodnie z przywołanym protokołem Zjednoczone Królestwo i Irlandia mogą zdecydować o uczestniczeniu w przyjęciu niniejszego wniosku. Mogą one również skorzystać z tej możliwości po przyjęciu wniosku.

Zgodnie z Protokołem w sprawie stanowiska Danii załączonym do TFUE i TUE Dania nie uczestniczy w przyjmowaniu przez Radę środków na mocy tytułu V TFUE (z wyjątkiem „środków określających państwa trzecie, których obywatele muszą mieć wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych państw członkowskich" oraz „środków odnoszących się do jednolitego wzorca wiz").

Decyzja o uczestnictwie Zjednoczonego Królestwa, Irlandii i Danii w przepisach określonych w niniejszym wniosku uchylającym dyrektywę w sprawie kwalifikowania nr 2011/95/UE zostanie podjęta w toku negocjacji zgodnie z przywołanymi protokołami. Protokoły te przede wszystkim pozwalają Zjednoczonemu Królestwu i Irlandii uczestniczyć w inicjatywach w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości przy jednoczesnym poszanowaniu ich operacyjności, lecz nie nakładają na nie obowiązku uczestnictwa.

- **Wybór instrumentu**

Proponuje się zastąpienie obecnej wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania rozporządzeniem. Zmiana ta ma na celu osiągnięcie większej zbieżności w zakresie podejmowania decyzji azylowych dzięki zastąpieniu obecnych fakultatywnych przepisów dotyczących wspólnych kryteriów uznawania osób ubiegających się o azyl przepisami obowiązkowymi, wyjaśnieniu i doprecyzowaniu zakresu ochrony międzynarodowej (zwłaszcza w odniesieniu do okresu ważności zezwoleń na pobyt i praw socjalnych) oraz ustanowieniu przepisów mających zapobiegać wtórnym przepływom migracyjnym.

Pierwotna dyrektywa w sprawie kwalifikowania 2004/83/WE została przekształcona. Odpowiadająca jej wersja przekształcona to dyrektywa 2011/95/UE. Instrument w postaci dyrektywy przyczynił się w znacznym stopniu do zbliżenia przepisów krajowych, wydaje się jednak, że wskaźniki przyznawania ochrony międzynarodowej w poszczególnych państwach członkowskich nadal są różne. Nadal też brak jest wystarczającej zbieżności w zakresie rodzaju przyznawanej ochrony.

Zgodnie z zapowiedzią zawartą w komunikacie Komisji z dnia 6 kwietnia 2016 r. „W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby

legalnych sposobów migracji do Europy" oprócz wprowadzenia zmian merytorycznych do obecnej wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania zmieniona zostanie również forma instrumentu prawnego – dyrektywa zostanie zastąpiona przez rozporządzenie. Już sama ta zmiana przyczyni się do dalszego zwiększenia zbieżności przepisów dzięki usunięciu różnic w ich transpozycji i zapewnieniu ich bezpośredniego stosowania. Zmiana ta zapewni ponadto spójność z wnioskiem dotyczącym rozporządzenia w sprawie procedur azylowych, który również zawiera propozycję przekształcenia w rozporządzenie.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

• Oceny *ex post* obowiązującego prawodawstwa

W 2015 r. Komisja Europejska zleciła podmiotom zewnętrznym przeprowadzenie dwóch analiz[19]. Jedna z nich koncentruje się na stosowaniu obecnej dyrektywy w sprawie kwalifikowania przez państwa członkowskie. W ramach drugiej zlecono natomiast zbadanie problemów związanych z wdrażaniem przepisów, identyfikację niedociągnięć oraz ocenę, czy obecna wersja przekształcona tej dyrektywy doprowadziła do większej zbieżności przepisów w Europie. W trakcie przeprowadzania rzeczonych analiz Komisja ściśle współpracowała z wykonawcami i była w stanie wykorzystać niektóre wstępne ustalenia do przygotowania niniejszego wniosku.

W analizie dotyczącej wdrażania ustalono, że obecna wersja przekształcona dyrektywy w sprawie kwalifikowania przyczyniła się do większego zbliżenia przepisów krajowych w niektórych obszarach. Wydaje się jednak, że w innych obszarach jej stosowanie w praktyce wciąż znacznie się różni, co prowadzi do różnic w ocenie rozpatrywanych wniosków azylowych, nawet w przypadku osób pochodzących z tego samego kraju, co przekłada się na różnice we wskaźnikach uznawania azylu w różnych państwach członkowskich. Zwraca się również uwagę na znaczące różnice w stosowaniu przepisów wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania w odniesieniu do sposobu oceny faktów i okoliczności wniosków, oceny wniosków *sur place* i alternatywnych możliwości ochrony, jak również w odniesieniu do stosowania klauzul o ustaniu statusu ochrony.

Odnotowano też, że jedną z głównych przyczyn występowania różnic w zakresie wskaźników uznawania azylu w UE jest sposób sporządzania i stosowania informacji o kraju pochodzenia i wykazów bezpiecznych krajów pochodzenia, jak również ocena wiarygodności osób ubiegających się o ochronę międzynarodową towarzysząca analizie uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub poważną krzywdą. W badaniu stwierdzono też, że osiągnięto wyższy poziom harmonizacji pod względem dostosowania zakresu praw osób korzystających z ochrony uzupełniającej do zakresu praw uchodźców (np. dotyczących dostępu do zatrudnienia, edukacji oraz opieki zdrowotnej). Niektóre państwa członkowskie nadal jednak stosują różne rozwiązania w zakresie przyznawania praw uchodźcom i osobom korzystającym z ochrony uzupełniającej w odniesieniu do zezwoleń na pobyt, dokumentów podróży, świadczeń socjalnych, rodzaju i jakości programów integracyjnych, jak również pomocy w zakresie repatriacji. Takie różnice są z jednej strony wynikiem różnych sposobów interpretacji przepisów, z drugiej zaś strony są związane z zakresem, w jakim państwa członkowskie dokonały transpozycji niektórych klauzuli nieobowiązkowych – w postaci ograniczeń fakultatywnych lub możliwości bardziej korzystnych przepisów – do prawa krajowego.

[19] Ukażą się w najbliższym czasie.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Po opublikowaniu komunikatu z dnia 6 kwietnia 2016 r. pt. „W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy”[20] Komisja zainicjowała debatę na temat wariantów przyszłej reformy unijnych przepisów w dziedzinie azylu.

W maju 2016 r. służby Komisji omówiły komunikat z państwami członkowskimi, organizacjami pozarządowymi i Biurem UNHCR, zaś w czerwcu – z koordynatorami Komisji Wolności Obywatelskich Parlamentu Europejskiego. Debatę na temat komunikatu odbył również Parlament Europejski. Miało to miejsce podczas sesji plenarnej w dniu 11 maja. Komisja otrzymała również uwagi na piśmie.

Państwa członkowskie zasadniczo wyraziły poparcie dla idei dalszej harmonizacji. Jeśli chodzi o sposoby osiągnięcia większej zbieżności w zakresie wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej i rodzajów przyznawanych statusów ochrony, szczególną uwagę zwrócono na znaczenie praktycznej współpracy i wytycznych agencji.

W odniesieniu do przeglądu przyznanego statusu ochrony wyrażono poparcie w szczególności dla przeglądów wszczynanych na skutek zmiany informacji o kraju pochodzenia, które są sporządzane na szczeblu UE. Jednocześnie niektóre państwa członkowskie wskazały na ryzyko obciążeń administracyjnych, jakie mógłby pociągać za sobą ogólny i wyraźny obowiązek weryfikacji ustania statusu za każdym razem, gdy przedłużane jest zezwolenie na pobyt.

Odnotowano również poparcie dla dalszej harmonizacji terminu ważności wydawanych zezwoleń. Kilka państw członkowskich wskazało jednak, że nie należy podważać możliwości wydawania zezwoleń na pobyt z innych względów (takich jak względy humanitarne lub legalna migracja) po ustaniu statusu ochrony ani niepotrzebnie osłabiać perspektyw integracji przez stworzenie wrażenia, że ochrona ma jedynie tymczasowy charakter.

W odniesieniu do zakresu praw udzielanych osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej państwa członkowskie zasadniczo odrzuciły pomysł dalszego różnicowania istniejących dwóch statusów takiej ochrony. Niektóre państwa członkowskie opowiadały się za większą elastycznością w zakresie opieki społecznej i zdrowotnej, inne natomiast podkreślały, że istnieją możliwości dalszej harmonizacji w zakresie łączenia rodzin osób korzystających z ochrony uzupełniającej.

W odniesieniu do wtórnych przepływów odnotowano pewne poparcie dla położenia większego nacisku na udzielanie informacji na temat obowiązku pobytu w państwie członkowskim przyznającym ochronę, tak aby korzystające z niej osoby miały jasność co do skutków wtórnego przemieszczania się.

W nawiązaniu do środków integracyjnych wskazano na możliwość zobowiązania osób korzystających z ochrony międzynarodowej do udziału w oferowanych kursach językowych i programach kształtujących świadomość obywatelską.

Koordynatorzy Komisji Wolności Obywatelskich przestrzegali przez jakimkolwiek obniżeniem standardów. W odniesieniu do proponowanego przeglądu statusu wyrażono obawy co do jego wpływu na proces integracji osób korzystających z ochrony. Podkreślono również, że wszelkie podejmowane środki muszą być proporcjonalne i zgodne z europejską konwencją praw człowieka i Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej. Wreszcie

[20] COM (2016) 197 final.

w odniesieniu do prawa do swobodnego przemieszczania się wskazano, że, aby móc z niego korzystać, osoby objęte ochroną powinny kwalifikować się do otrzymania statusu rezydenta długoterminowego (dyrektywa 2003/109) przed upływem obowiązującego obecnie terminu pięciu lat.

Organizacje pozarządowe na ogół były przeciwne dalszej harmonizacji ze względu na obawę obniżenia standardów i opowiedziały się za lepszym wdrażaniem istniejących przepisów i wydawaniem wytycznych przez agencję. Wskazały też na potrzebę wzmocnienia praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w przypadku zmiany obecnych przepisów.

W odniesieniu do zbieżności przepisów organizacje pozarządowe zasadniczo nie poparły pomysłu uczynienia klauzuli dotyczącej ochrony wewnętrznej obowiązkową ani planów dotyczących obligatoryjnych przeglądów ustania statusu i ostrzegły, że może to osłabić szanse na integrację oraz stworzyć niepotrzebne obciążenia administracyjne.

W odniesieniu do praw przysługujących osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej organizacje pozarządowe opowiedziały się za możliwością korzystniejszego traktowania, m.in. w odniesieniu do okresu ważności zezwoleń na pobyt, oraz sprzeciwiły się jakiemukolwiek dalszemu różnicowaniu statusu uchodźcy i statusu ochrony uzupełniającej.

Co się tyczy wtórnych przepływów, organizacje pozarządowe nie poparły wprowadzenia sankcji, podkreśliły natomiast potrzebę lepszego zrozumienia przyczyn tego zjawiska i przeanalizowania zachęt. Poparły też plany uszczegółowienia przepisów dotyczących obowiązków informacyjnych państw członkowskich.

W odniesieniu do kwestii łączenia rodzin organizacje pozarządowe wskazały potrzebę zrównania praw przysługujących osobom korzystającym z ochrony uzupełniającej z prawami przysługującymi uchodźcom.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

Oprócz zleconych przez Komisję analiz na temat stosowania i wdrażania wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania do przygotowania niniejszego wniosku wykorzystano również publikacje EASO, a w szczególności: zbiór danych zgromadzonych w ramach „matrycy jakości" dotyczącej kryteriów kwalifikowania i wykluczenia, praktyczny przewodnik na temat art. 15 lit. c) i analizę prawną dotyczącą art. 12 i art. 17 wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania.

- **Prawa podstawowe**

Zaproponowane rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta"). Celem niniejszego rozporządzenia jest w szczególności zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej i prawa do azylu osób ubiegających się o taką ochronę oraz towarzyszących im członków rodzin, jak również wspieranie stosowania artykułów Karty dotyczących godności ludzkiej, poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wolności wypowiedzi i informacji, prawa do nauki, wolności wyboru zawodu i prawa do podejmowania pracy, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do azylu, niedyskryminacji, praw dziecka, zabezpieczenia społecznego i świadczeń socjalnych oraz ochrony zdrowia; rozporządzenie powinno zatem zostać odpowiednio wdrożone. Wniosek nie narusza zakazu *refoulement,* określonego w art. 19 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, również w kontekście oceny wniosków o udzielenie azylu w odniesieniu do ochrony wewnętrznej. We wniosku wzmacnia się gwarancje proceduralne, określając, że obowiązek wykazania możliwości ochrony wewnętrznej spoczywa na organie rozstrzygającym oraz że odnośną ocenę przeprowadza się już po ustaleniu, że w przeciwnym razie mają zastosowanie kryteria kwalifikacji.

Wniosek nie narusza również przepisów dotyczących pomocy społecznej, przewidzianych w art. 34 ust. 3 Karty oraz w art. 23 konwencji genewskiej, umożliwiając państwom członkowskim uzależnienie przyznania niektórych świadczeń socjalnych od skutecznego udziału w środkach integracyjnych oraz nakładanie warunków dotyczących pobytu w odniesieniu do pewnych świadczeń socjalnych, jednak przy założeniu, że warunki takie można stosować jedynie w celu ułatwienia integracji osób korzystających z ochrony międzynarodowej.

Szczególną uwagę zwrócono na prawa kobiet i ich dzieci w czasie ciąży, porodu i po porodzie. Wniosek uwzględnia również zobowiązania państw członkowskich na mocy Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska). W związku z wnioskami Komisji dotyczącymi decyzji Rady w sprawie podpisania i zawarcia konwencji stambulskiej oraz w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony kobietom, które wymagają ochrony międzynarodowej i które doznały przemocy ze względu na płeć, przy interpretacji i stosowaniu niniejszego rozporządzenia należy przyjąć podejście uwzględniające kwestie płci. Podejście to będzie bezwarunkowo wymagane po zawarciu konwencji stambulskiej przez UE.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Niniejszy wniosek nie pociąga ze sobą obciążenia finansowego ani administracyjnego dla Unii. Nie ma zatem żadnego wpływu na budżet Unii.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Komisja przedstawia sprawozdania ze stosowania niniejszego rozporządzenia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w terminie dwóch lat od daty jego wejścia w życie i co pięć lat po tym terminie. Państwa członkowskie mają obowiązek przekazywać Komisji i Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu informacje niezbędne do sporządzenia wspomnianego sprawozdania. Agencja będzie również monitorować przestrzeganie przepisów niniejszego rozporządzenia przez państwa członkowskie za pomocą specjalnego mechanizmu zaproponowanego przez Komisję w zmienionym mandacie agencji[21].

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Proponuje się zastąpienie obecnej przekształconej wersji dyrektywy w sprawie kwalifikowania rozporządzeniem. Treść dyrektywy zostaje jednak zmieniona jedynie a) ze względu na cele polityczne wymienione w pkt 1, b) w zakresie, jaki był konieczny, aby dostosować język aktu w sposób umożliwiający jego bezpośrednie stosowanie i c) w zakresie, w jakim obowiązujące przepisy wymagają doprecyzowania w związku z właściwym orzecznictwem. W związku z tym poniższe wyjaśnienia dotyczą tylko tych przepisów, w których wprowadzono istotne zmiany w porównaniu z obecną przekształconą wersją dyrektywy w sprawie kwalifikowania.

1. Dalsza harmonizacja wspólnych kryteriów uznawania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową

Artykuł 3 – Zakres przedmiotowy

[21] COM (2016) 271 final.

Zakres niniejszego rozporządzenia jest dwojaki: z jednej strony określa ono normy dotyczące kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, z drugiej strony – zakres udzielanej im ochrony międzynarodowej. Ze względu na to, że niniejszy wniosek dotyczy rozporządzenia, usunięto z niego przepis zezwalający państwom członkowskim na przyznanie bardziej korzystnego traktowania. Jednakże art. 3 ust. 2 stanowi, że państwa członkowskie mogą przyznawać krajowy status humanitarny osobom, które nie kwalifikują się do otrzymania ochrony na mocy niniejszego rozporządzenia. Ponadto w odnośnym motywie wyjaśniono, że państwa członkowskie mogą wprowadzić środki krajowe wykraczające poza regulacje niniejszego rozporządzenia, muszą to jednak uczynić w sposób, który nie narusza stosowania jego przepisów.

Artykuł 4 – Ocena faktów

Art. 4 ust. 1 zobowiązuje osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do uzasadnienia swojego wniosku. W związku z tym osoba ubiegająca się o ochronę jest wyraźnie zobowiązana do przedstawiania wszystkich dostępnych jej informacji, do współpracy oraz – na wzór odpowiednich przepisów wniosku dotyczącego rozporządzenia dublińskiego[22] oraz wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych – do pozostawania na terytorium państwa członkowskiego podczas trwania procedury.

Artykuł 5 – Potrzeba ochrony międzynarodowej powstała po przybyciu do państwa członkowskiego

Art. 5 ust. 3 został rozszerzony, aby dać państwom członkowskim możliwość nieprzyznawania statusu ochrony uzupełniającej lub statusu uchodźcy, gdy osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej złożyła kolejny wniosek w oparciu o wywołane celowo przez siebie okoliczności po opuszczeniu kraju pochodzenia.

Artykuł 8 – Ochrona wewnętrzna

W art. 8 ust. 1 przewidziano nowy obowiązek zbadania możliwości ochrony wewnętrznej i ustalenia, że dana osoba nie wymaga ochrony międzynarodowej, jeżeli spełnione są następujące warunki: osoba taka może bezpiecznie i legalnie pojechać i uzyskać wstęp do innej części kraju pochodzenia, przy czym można mieć uzasadnione oczekiwania, że może się ona tam osiedlić. Oprócz wprowadzenia obowiązku związanego z oceną ochrony międzynarodowej, w art. 8 ust. 4 dodano również zabezpieczenia w postaci wyjaśnień na temat sposobu, w jaki należy oceniać wniosek o udzielenie azylu w tym zakresie.

Artykuł 10 – Powody prześladowania

Zgodnie z odnośnym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[23] w art. 10 ust. 3 wyjaśniono, że organ rozstrzygający nie może racjonalnie oczekiwać, że – w celu uniknięcia ryzyka prześladowania w swoim kraju pochodzenia – osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową będzie zachowywać się dyskretnie lub powstrzymywała się od pewnych zachowań lub praktyk, jeżeli takie zachowanie lub praktyki stanowią nieodłączny element jej tożsamości.

Artykuł 12 – Wyłączenie

W oparciu o orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[24] w art. 12 ust. 5 dodano bardziej szczegółowe przepisy w celu wyjaśnienia, że popełnienie pewnych

[22] COM (2016) 27 final.
[23] C-199/12.
[24] C-57/09.

przestępstw (takich jak szczególnie okrutne czyny i akty terrorystyczne) stanowi podstawę do wyłączenia możliwości uzyskania statusu uchodźcy, nawet jeśli czyny te były popełnione z pobudek politycznych.

Na podstawie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[25] w art. 12 ust. 6 doprecyzowano również, że wyłączenie możliwości uznania za uchodźcę zależy wyłącznie od spełnienia warunków określonych w tym artykule i nie może być przedmiotem żadnego dodatkowego badania proporcjonalności.

2. Większa zbieżność decyzji azylowych w całej UE przez zobowiązanie organów rozstrzygających państw członkowskich do uwzględnienia wytycznych Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu

Artykuł 7 – Podmioty zapewniające ochronę

W celu osiągnięcia większej zbieżności decyzji azylowych w całej UE w odniesieniu do oceny, czy organizacja międzynarodowa kontroluje dane państwo lub znaczną część jego terytorium, w art. 7 ust. 3 wprowadzono wymóg, by organy rozstrzygające opierały się na wytycznych unijnych, w szczególności – na wspólnej analizie i wytycznych dotyczących sytuacji w kraju pochodzenia sporządzanych przez Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu oraz europejskie sieci informacji o krajach pochodzenia. We wniosku w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu (art. 8 i 10 rozporządzenia[26]) przewidziano uprawnienia do sporządzania wspólnej analizy i wydawania wytycznych, o których mowa również w art. 7 ust. 3 (dalej zwanych „wytycznymi agencji").

Artykuł 8 – Ochrona wewnętrzna

W celu zapewnienia spójności decyzji azylowych w odniesieniu do ochrony wewnętrznej, podobnie jak w przypadku techniki stosowanej w art. 7 ust. 3, organy rozstrzygające państw członkowskich zobowiązane są uwzględniać – oprócz innych informacji – wytyczne agencji.

Artykuły 11 i 17 – Ustanie statusu uchodźcy i statusu ochrony uzupełniającej

Art. 11 ust. 2 lit. b) w odniesieniu do ustania statusu uchodźcy oraz art. 17 ust. 2 lit. b) w odniesieniu do ustania statusu ochrony uzupełniającej nakładają na organy rozstrzygające wymóg opierania się na wytycznych agencji podczas przeprowadzania oceny, czy uchodźca lub osoba korzystająca z ochrony uzupełniającej przestała się kwalifikować do statusu ochrony międzynarodowej.

3. Wprowadzenie systematycznych i regularnych przeglądów statusu

Artykuły 14 i 20 – Cofnięcie, pozbawienie lub odmowa przedłużenia ważności statusu uchodźcy i, odpowiednio, statusu ochrony uzupełniającej

Art. 14 ust. 1 i art. 20 ust. 1 zobowiązują organy rozstrzygające do cofnięcia, pozbawienia lub odmowy przedłużenia ważności danego statusu, jeśli ustała potrzeba ochrony lub jeśli po udzieleniu ochrony zaczęły mieć zastosowanie podstawy wykluczenia. W takim wypadku konieczny jest przegląd statusu w celu sprawdzenia, czy kryteria kwalifikowalności (obawy przed prześladowaniem, masowa przemoc) są nadal spełnione.

Artykuły 15 i 21 – Przegląd statusu uchodźcy i, odpowiednio, statusu ochrony uzupełniającej

[25] C-57/09.
[26] COM(2016)271 final.

Wniosek wprowadza mechanizmy uruchamiające takie przeglądy: jeden o charakterze merytorycznym, drugi mający zapewnić ich regularność. W związku z tym proponuje się, aby organy rozstrzygające dokonywały takich przeglądów, kiedy ma miejsce znacząca zmiana sytuacji w kraju pochodzenia, znajdująca odzwierciedlenie w dokumentach na poziomie UE, tzn. w wytycznych agencji (art. 15 ust. 1 lit. a) i art. 21 ust. 1 lit. b)), oraz kiedy przedłużane są zezwolenia na pobyt: w przypadku uchodźców – gdy przedłużane są one po raz pierwszy, a w przypadku osób korzystających z ochrony uzupełniającej – po raz pierwszy i po raz drugi (art. 15 ust. 1 lit. a) i art. 21 ust. 1 lit. b)). Przeglądy takie nie powinny powodować dodatkowych obciążeń administracyjnych dla administracji krajowych, mają bowiem ściśle określony cel i ograniczają się do sytuacji, w których i tak należy podjąć decyzję o przedłużeniu zezwolenia na pobyt, lub do przypadków doniesień o zmianie sytuacji w danym kraju pochodzenia. W związku z tym niniejszy wniosek przyczyni się do osiągnięcia wyższego poziomu harmonizacji i kontroli, pozwalając jednocześnie uniknąć zbędnych obciążeń dla państw członkowskich.

Zaproponowano trzymiesięczny okres karencji (art. 14 ust. 5 i art. 20 ust. 3) w przypadku cofnięcia statusu ze względu na zmianę okoliczności. Ma to umożliwić danej osobie zmianę statusu, jeśli uzasadniają to inne względy (rodzina, praca, nauka, względy humanitarne itp.).

4. Przeciwdziałanie wtórnym przepływom przez doprecyzowanie obowiązku pobytu osób korzystających z ochrony w państwie członkowskim, które im ją przyznało, oraz przez wprowadzenie dodatkowych środków zniechęcających w drodze zmiany dyrektywy dotyczącej rezydentów długoterminowych

Artykuł 29 – Przemieszczanie się na terenie Unii

Art. 29 stanowi, że co do zasady osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej zobowiązana jest zamieszkiwać w państwie członkowskim, które udzieliło jej ochrony, i wraz z art. 44 przewiduje środki zniechęcające w przypadku stwierdzenia, że taka osoba przebywa w innym państwie członkowskim bez prawa pobytu lub prawa do zamieszkania w tym innym państwie członkowskim. W art. 29 ust. 2 zawarto odniesienie do proponowanych przepisów rozporządzenia dublińskiego (art. 20 ust. 1 lit. e)) w tym zakresie. Ponadto zaproponowano zmianę dyrektywy 2003/109/WE o pobycie długoterminowym, tak aby 5-letni okres, po którym osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogą uzyskać status rezydenta długoterminowego, był wznawiany za każdym razem po stwierdzeniu, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim niż to, które udzieliło jej ochrony międzynarodowej, i nie posiada prawa pobytu ani prawa do zamieszkania w tym innym państwie członkowskim zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi lub krajowymi. Oczekuje się, że proponowany środek będzie stanowił zachętę dla osób korzystających z ochrony międzynarodowej do przestrzegania reguł oraz powstrzyma je od wtórnego przemieszczania się. W przypadku nieprzestrzegania reguł osoby takie ryzykują przedłużenie okresu oczekiwania na nabycie statusu rezydenta długoterminowego oraz powiązanego z nim prawa do przemieszczania się na terytorium UE.

W art. 29 potwierdzono również, że odnośne przepisy dorobku Schengen pozwalają osobie korzystającej z ochrony na pobyt w innym państwie członkowskim stosującym w pełni ten dorobek przez okres 90 dni w okresie 180 dni, o ile spełnione są warunki określone w art. 21 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen. Artykuł ten precyzuje również, że osoba korzystająca z ochrony może ubiegać się o prawo pobytu w innym państwie członkowskim na mocy innych obowiązujących przepisów UE (jak zaproponowano we wniosku w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie

wymagającym wysokich umiejętności[27]) lub jeżeli krajowe przepisy państwa członkowskiego na to pozwalają.

Artykuł 24 – Informowanie

Art. 24 przewiduje wprowadzenie zaostrzonych zasad dotyczących udzielania informacji, w celu zapewnienia, aby osoby korzystające z ochrony międzynarodowej znały swoje prawa i obowiązki, a w szczególności przepisy dotyczące przemieszczania w obrębie Unii. W tym celu proponuje się akt wykonawczy mający na celu ustanowienie jednolitych zasad dotyczących treści i formy przekazywanych informacji w całej UE.

5. Dalsza harmonizacja praw osób korzystających z ochrony międzynarodowej

Artykuł 22 – Zasady ogólne

W rozdziale VII określono zakres ochrony i przedstawiono prawa i obowiązki w podziale na trzy części: przepisy ogólne, prawa związane z pobytem i prawa związane z integracją. Zmiany przewidują większą harmonizację przez zapewnienie jednolitych przepisów, zwłaszcza w odniesieniu do zezwoleń na pobyt i dokumentów podróży, a także doprecyzowują zakres dostępu do praw, ze szczególnym uwzględnieniem praw socjalnych.

Uznanie statusu uchodźcy jest aktem deklaratoryjnym, ale niektóre prawa (takie jak dostęp do zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego) mogą być uzależnione od posiadania zezwolenia na pobyt, co zostało jasno określone w art. 22 ust. 3.

Artykuł 25 – Utrzymanie jedności rodziny

Jeśli chodzi o utrzymanie jedności rodziny (art. 25), rozszerza się zakres ochrony członków rodziny, tak aby odzwierciedlić rzeczywistość obecnych trendów migracyjnych, w których osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową często przybywają na terytorium państw członkowskich po długim okresie tranzytu. W odnośnym motywie dotyczącym jedności rodziny wyjaśnia się, że wspomniane przepisy stanowią *lex specialis* w odniesieniu do przepisów dyrektywy w sprawie łączenia rodzin.

Artykuł 26 – Zezwolenie na pobyt

W odniesieniu do zezwoleń na pobyt w art. 26 przewidziano nową wyraźną harmonizację terminu ważności i formatu zezwolenia na pobyt, z zachowaniem różnicy pomiędzy osobami objętymi ochroną uzupełniającej i uchodźcami. W przypadku osób korzystających z ochrony uzupełniającej zezwolenie na pobyt będzie ważne przez okres 1 roku z możliwością przedłużenia o 2 lata (formuła 1+2+2), natomiast w przypadku uchodźców zezwolenie na pobyt będzie ważne przez okres 3 lat z możliwością przedłużenia o 3 lata (formuła 3+3+3).

Artykuł 27 – Dokument podróży

Zaproponowano również harmonizację minimalnych zabezpieczeń i danych biometrycznych w dokumentach podróży, o czym mowa w art. 27, przez zobowiązanie państw członkowskich do wydawania dokumentów podróży, których termin ważności wynosi co najmniej jeden rok. Dzięki temu dokumenty te zostają objęte przepisami rozporządzenia nr 2252/2004 mającymi na celu harmonizację techniczną.

Artykuł 28 – Swoboda przemieszczania się w państwie członkowskim

W odniesieniu do swobody przemieszczania się w państwie członkowskim w art. 28 ust. 2 skodyfikowano orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[28] przez

[27] COM(2016) 378 final.

umożliwienie państwom członkowskim wprowadzania warunków dotyczących miejsca pobytu, jeżeli takie warunki są konieczne dla ułatwienia integracji.

Artykuł 30 – Dostęp do zatrudnienia

Artykuł dotyczący dostępu do zatrudnienia (art. 30) doprecyzowuje prawa do równego traktowania związane z zatrudnieniem, określając zbiorowe prawa w zakresie pracy oraz bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy. W artykule tym doprecyzowano również obowiązek państwa członkowskiego w zakresie zapewnienia odnośnych ułatwień.

Artykuł 32 – Dostęp do procedur uznawania kwalifikacji i potwierdzanie umiejętności

Jeżeli chodzi o przepisy dotyczące uznawania kwalifikacji (art. 32 ust. 1 i ust. 2), wyraźniej określano wymóg równego traktowania i zapewnienia ułatwień. Co się zaś tyczy potwierdzania umiejętności, wyodrębniono obowiązek równego traktowania, aby podkreślić różnicę między tymi dwoma systemami.

Artykuł 33 – Zabezpieczenie społeczne

Dla większej jasności doprecyzowano zakres zabezpieczenia społecznego przez odniesienie do rozporządzenia w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (art. 2 ust. 17).

6. Wzmacnianie zachęt integracyjnych skierowanych do osób korzystających z ochrony międzynarodowej

Artykuł 34 – Świadczenia socjalne

Świadczenia socjalne zdefiniowano w art. 2 ust. 18 na podstawie orzecznictwa[29]. W odniesieniu do osób korzystających z ochrony uzupełniającej zachowano możliwość ograniczenia świadczeń socjalnych do świadczeń podstawowych. Świadczenia podstawowe należy rozumieć tak, by obejmowały one przynajmniej zapewnienie minimalnego dochodu, pomoc w przypadku choroby oraz pomoc dla kobiet w ciąży i osób wychowujących dzieci, o ile świadczenia takie istnieją i przysługują obywatelom danego państwa członkowskiego.

Oprócz wspomnianego ograniczenia w art. 34 proponuje się, by państwa członkowskie mogły uzależniać przyznanie niektórych świadczeń socjalnych od skutecznego udziału osób korzystających z ochrony międzynarodowej w działaniach integracyjnych. Ma to stanowić środek zachęcający do integracji.

Artykuł 38 – Dostęp do ułatwień integracyjnych

W związku z powyższym jako odpowiedni środek w art. 38 wprowadza się możliwość zobowiązania osób korzystających z ochrony do udziału w środkach integracyjnych. Zgodnie z odnośnym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zobowiązując osoby korzystające z ochrony międzynarodowej do skutecznego udziału we wspomnianych środkach, państwa członkowskie muszą uwzględnić osobiste trudności danej osoby[30].

---

28 Sprawa C-443/14.
29 Sprawa C-140/12.
30 Sprawa C-579/13.

2016/0223 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony oraz zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącą statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2 lit. a) i b) oraz art. 79 ust. 2 lit. a),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Dyrektywa Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony[31] (wersja przekształcona) ma zostać poddana wielu istotnym zmianom. Aby zapewnić harmonizację i większą zbieżność decyzji azylowych oraz, w odniesieniu do zakresu ochrony międzynarodowej, aby ograniczyć zachęty do przemieszczania się wewnątrz Unii Europejskiej i zapewnić równe traktowanie osób korzystających z ochrony międzynarodowej, dyrektywę tę należy uchylić i zastąpić rozporządzeniem.

(2) Wspólna polityka azylowa, w tym wspólny europejski system azylowy, oparty na pełnym i integralnym stosowaniu Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r. zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. („konwencja genewska”), stanowi nieodłączny element celu Unii Europejskiej dotyczącego stopniowego tworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości otwartej dla wszystkich tych, którzy – zmuszeni okolicznościami – zasadnie szukają ochrony w Unii. Polityce takiej powinna przyświecać zasada solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności, w tym skutków finansowych, między państwami członkowskimi.

(3) Wspólny europejski system azylowy oparty jest na wspólnych normach dotyczących procedur udzielania azylu, uznawania i ochrony oferowanej na szczeblu Unii, warunków przyjmowania i systemu określania państwa członkowskiego

[31] Dz.U. L 337 z 20.12.2011, s. 9.

odpowiedzialnego za osoby ubiegające się o azyl. Poczyniono znaczące postępy w stopniowym rozwoju wspólnego europejskiego systemu azylowego, nadal jednak istnieją znaczne różnice między państwami członkowskimi w zakresie stosowanych przez nie procedur, wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej, rodzaju przyznawanej ochrony oraz materialnych warunków przyjmowania i świadczeń zapewnianych osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową oraz korzystającym z takiej ochrony. Różnice te mają istotny wpływ na wtórne przepływy osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i utrudniają osiągnięcie celu, jakim jest równe traktowanie wszystkich osób ubiegających się o ochronę, niezależnie od miejsca złożenia wniosku w UE.

(4) W komunikacie z dnia 6 kwietnia 2016 r.[32] Komisja określiła sposoby udoskonalenia wspólnego europejskiego systemu azylowego, a mianowicie utworzenie zrównoważonego i sprawiedliwego systemu ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za osoby ubiegające się o azyl, wzmocnienie systemu Eurodac, osiągnięcie większej zbieżności w systemie azylowym UE oraz zapobieganie wtórnym przepływom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz opracowanie nowego mandatu Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu. Komunikat ten jest zgodny z wyrażonym przez Radę Europejską w dniach 18–19 lutego 2016 r.[33] apelem o poczynienie postępów w reformowaniu obecnych ram UE oraz zapewnienie humanitarnej i skutecznej polityki azylowej. W komunikacie zaproponowano działania zgodne z całościowym podejściem do kwestii migracji, określonym przez Parlament Europejski w sprawozdaniu z własnej inicjatywy z dnia 12 kwietnia 2016 r.

(5) Aby wspólny europejski system azylowy, w tym system dubliński, mógł sprawnie funkcjonować, należy poczynić znaczne postępy w zakresie zbieżności krajowych systemów azylowych, ze szczególnym uwzględnieniem różnic dotyczących wskaźników przyznawania ochrony międzynarodowej i rodzajów przyznawanych statusów ochrony w poszczególnych państwach członkowskich. Należy ponadto wzmocnić przepisy w sprawie przeglądu statusu, aby zapewnić, że ochronę przyznaje się wyłącznie osobom, które jej potrzebują, i na okres, przez jaki jej potrzebują. Należy ponadto unikać różnicowania praktyk dotyczących okresu ważności zezwoleń na pobyt udzielanych osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej oraz w dalszym ciągu doprecyzowywać i harmonizować prawa przyznawane tym osobom.

(6) Konieczne jest zatem rozporządzenie zapewniające wyższy poziom harmonizacji w całej Unii oraz większą pewność prawa i przejrzystość.

(7) Głównym celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie, po pierwsze, by państwa członkowskie stosowały wspólne kryteria identyfikacji osób rzeczywiście wymagających ochrony międzynarodowej, oraz, po drugie, by osoby takie mogły korzystać ze wspólnego zbioru praw we wszystkich państwach członkowskich.

(8) Dalsze zbliżenie przepisów dotyczących uznawania oraz zakresu statusu uchodźcy i ochrony uzupełniającej powinno też pomóc ograniczyć wtórne przepływy osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i osób korzystających z tej ochrony między państwami członkowskimi, spowodowane różnicami między krajowymi środkami prawnymi przyjętymi w celu wdrożenia dyrektywy w sprawie kwalifikowania, zastąpionej niniejszym rozporządzeniem.

---

32 COM(2016) 197 final.

33 EUCO 19.2.2016, SN 1/16.

(9) Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do innych krajowych statusów humanitarnych przyznawanych przez państwa członkowskie na mocy prawa krajowego osobom, które nie kwalifikują się do otrzymania statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej. Statusy takie, o ile są wydawane, należy wydawać w taki sposób, aby nie powstało ryzyko pomylenia ich z ochroną międzynarodową.

(10) Osobom przesiedlanym należy przyznawać ochronę międzynarodową. Należy w związku z tym stosować przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące zakresu ochrony międzynarodowej, w tym przepisy mające na celu ograniczenie wtórnych przepływów osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

(11) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta"). Celem niniejszego rozporządzenia jest w szczególności zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej i prawa do azylu dla osób ubiegających się o azyl oraz towarzyszących im członków ich rodzin oraz wspieranie stosowania artykułów Karty dotyczących godności ludzkiej, poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wolności wypowiedzi i informacji, prawa do nauki, wolności wyboru zawodu i prawa do podejmowania pracy, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do azylu, niedyskryminacji, praw dziecka, zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia; rozporządzenie powinno zatem zostać odpowiednio wdrożone.

(12) W odniesieniu do traktowania osób objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie są związane zobowiązaniami wynikającymi z aktów prawa międzynarodowego, których są stronami, w tym w szczególności aktów zakazujących dyskryminacji.

(13) Należy wykorzystać zasoby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, by odpowiednio wesprzeć wysiłki państw członkowskich we wdrażaniu norm określonych w rozporządzeniu, w szczególności tych państw członkowskich, których systemy azylowe znajdują się pod szczególną i niewspółmierną presją, zwłaszcza ze względu na ich położenie geograficzne lub sytuację demograficzną.

(14) Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu powinna udzielać odpowiedniego wsparcia w zakresie stosowania niniejszego rozporządzenia, w szczególności poprzez zapewnienie organom państw członkowskich wsparcia ekspertów dotyczącego przyjmowania, rejestrowania i rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, dostarczenie aktualnych informacji na temat państw trzecich, w tym informacji o kraju pochodzenia, oraz dostarczanie wszelkich innych stosownych wytycznych i narzędzi. Stosując niniejsze rozporządzenie, organy państw członkowskich powinny uwzględniać standardy operacyjne, orientacyjne wytyczne i najlepsze praktyki opracowane przez Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu („Agencja"). Oceniając wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, organy państw członkowskich powinny w szczególności uwzględniać informacje, sprawozdania, wspólne analizy i wytyczne dotyczące sytuacji w krajach pochodzenia opracowywane na szczeblu UE przez Agencję i europejskie sieci informacji o krajach pochodzenia zgodnie z art. 8 i 10 rozporządzenia[34].

(15) Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia sprawą nadrzędną powinno być „najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka" zgodnie z konwencją Narodów

[34] COM(2016) 271 final.

Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. Przy ocenie sposobu jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka organy państw członkowskich powinny w szczególności należycie uwzględniać zasadę jedności rodziny, dobro i rozwój społeczny małoletniego, względy bezpieczeństwa i ochrony oraz opinię małoletniego, stosownie do jego wieku i dojrzałości.

(16) Pojęcie „członków rodziny" powinno uwzględniać różnorodne szczególne sytuacje zależności oraz szczególną uwagę, jaką należy zwrócić na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Powinno ponadto odzwierciedlać rzeczywistość obecnych trendów migracyjnych, w których osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową często przybywają na terytorium państw członkowskich po długim okresie tranzytu. Pojęcie to powinno zatem obejmować rodziny powstałe poza krajem pochodzenia, ale przed przybyciem na terytorium państw członkowskich.

(17) Niniejsze rozporządzenie nie narusza Protokołu w sprawie prawa azylu dla obywateli Państw Członkowskich Unii Europejskiej, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i TFUE.

(18) Uznanie statusu uchodźcy jest aktem deklaratoryjnym.

(19) Konsultacje z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców mogą dostarczyć organom państw członkowskich cennych wskazówek podczas określania statusu uchodźcy zgodnie z art. 1 konwencji genewskiej.

(20) Jako wytyczne dla właściwych organów krajowych państw członkowskich w stosowaniu konwencji genewskiej należy ustanowić normy dotyczące definicji i zakresu statusu uchodźcy.

(21) Konieczne jest wprowadzenie wspólnych kryteriów uznawania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową za uchodźców w rozumieniu art. 1 konwencji genewskiej.

(22) W szczególności konieczne jest wprowadzenie wspólnych pojęć „potrzeby ochrony powstałej po przybyciu do państwa członkowskiego", „źródeł krzywdy i ochrony", „ochrony wewnętrznej" oraz „prześladowania", w tym „powodów prześladowania".

(23) Ochronę może zapewnić państwo lub spełniające warunki określone w niniejszym rozporządzeniu podmioty lub organizacje (w tym organizacje międzynarodowe), które kontrolują region lub większy obszar na terytorium danego państwa, jeżeli chcą one i mogą zapewnić ochronę. Taka ochrona powinna być skuteczna i mieć charakter nietymczasowy.

(24) Wewnętrzna ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą powinna być faktycznie dostępna osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową w części terytorium kraju jego pochodzenia, do której może ona bezpiecznie i legalnie pojechać i uzyskać wstęp oraz w której, jak można zasadnie zakładać, może się ona osiedlić. Ocena, czy istnieje taka ochrona wewnętrzna, powinna stanowić integralną część oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej; należy ją przeprowadzać po ustaleniu przez organ rozstrzygający, że w przeciwnym razie mają zastosowanie kryteria kwalifikowania. Obowiązek wykazania możliwości ochrony wewnętrznej powinien spoczywać na organie rozstrzygającym.

(25) Jeżeli prześladowania lub wyrządzenia poważnej krzywdy dopuszcza się państwo lub jego przedstawiciele, to należy zakładać, że osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową nie jest dostępna skuteczna ochrona. Jeżeli osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest małoletnim bez opieki, to elementem oceny, czy

ochrona jest faktycznie dostępna, powinna być dostępność rozwiązań opiekuńczych najlepiej zabezpieczających interesy małoletniego bez opieki.

(26) Podczas dokonywania oceny wniosków o ochronę międzynarodową składanych przez małoletnich organy rozstrzygające powinny zwracać uwagę na formy prześladowania odnoszące się w szczególności do dzieci.

(27) Jednym z warunków kwalifikowania się do otrzymania statusu uchodźcy w rozumieniu art. 1 lit. A konwencji genewskiej jest związek przyczynowy między powodami prześladowania takimi jak rasa, religia, narodowość, przekonania polityczne lub przynależność do szczególnej grupy społecznej a aktami prześladowania lub brakiem ochrony przed takimi aktami.

(28) Równie konieczne jest wprowadzenie wspólnego pojęcia przynależności do szczególnej grupy społecznej jako powodu prześladowania. Definiując szczególną grupę społeczną, należy zwrócić należytą uwagę na aspekty związane z płcią osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową , jeżeli mają one związek z jej uzasadnioną obawą przed prześladowaniem, w tym na tożsamość płciową i orientację seksualną, które to aspekty mogą być powiązane z określoną tradycją prawną i zwyczajami, prowadzącymi na przykład do okaleczania narządów płciowych, przymusowej sterylizacji czy przymusowej aborcji.

(29) Zgodnie z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, oceniając wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, właściwe organy państw członkowskich powinny stosować metody oceny wiarygodności osoby ubiegającej się o taką ochronę w sposób zapewniający poszanowanie praw jednostki gwarantowanych przez Kartę, w szczególności prawa do godności ludzkiej oraz poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. W szczególności w przypadku homoseksualizmu indywidualna ocena wiarygodności osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową nie powinna opierać się na stereotypowych pojęciach dotyczących osób homoseksualnych, a osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie powinna być poddawana szczegółowym przesłuchaniom ani testom dotyczącym jej praktyk seksualnych.

(30) Działania sprzeczne z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych zostały wymienione w preambule oraz w art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych i są między innymi odzwierciedlone w rezolucjach Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących środków zwalczania terroryzmu, w których stwierdza się, że „działania, metody i praktyki terrorystyczne są sprzeczne z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych” i że „świadome finansowanie, planowanie oraz stymulowanie działań terrorystycznych jest także sprzeczne z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych”.

(31) Popełnienie przestępstwa politycznego zasadniczo nie stanowi podstawy wyłączenia możliwości uznania danej osoby za uchodźcę. Zgodnie z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej czyny szczególnie okrutne, nieproporcjonalne do deklarowanego celu politycznego, oraz akty o charakterze terrorystycznym, cechujące się przemocą wobec ludności cywilnej, nawet jeśli były popełnione z rzekomo politycznych pobudek, powinny jednak zostać zakwalifikowane jako poważne przestępstwa o charakterze innym niż polityczny i tym samym uzasadniać wyłączenie z możliwości uznania za uchodźcę.

(32) Należy także ustanowić normy dotyczące definicji oraz zakresu statusu ochrony uzupełniającej. Ochrona uzupełniająca powinna mieć charakter komplementarny i dodatkowy wobec ochrony uchodźców przewidzianej w konwencji genewskiej.

(33) Konieczne jest wprowadzenie wspólnych kryteriów, na podstawie których osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową będą uznawane za kwalifikujące się do otrzymania ochrony uzupełniającej. Kryteria takie powinny wynikać ze zobowiązań międzynarodowych określonych instrumentami ochrony praw człowieka i z praktyki obowiązującej w państwach członkowskich.

(34) Dla celów oceny poważnej krzywdy, która może kwalifikować osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do ochrony uzupełniającej, zgodnie z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości pojęcie „przemocy nieselektywnej" powinno obejmować przemoc, która może objąć dane osoby niezależnie od ich osobistych okoliczności.

(35) Zgodnie z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[35] do celów oceny poważnej krzywdy sytuacje, w których dochodzi do starć pomiędzy siłami zbrojnymi państwa trzeciego a jedną lub kilkoma uzbrojonymi grupami lub w których dochodzi do starć pomiędzy dwiema lub kilkoma uzbrojonymi grupami, należy uznać za wewnętrzny konflikt zbrojny. Nie jest konieczne, by konflikt ten mógł być zakwalifikowany jako niemiędzynarodowy konflikt zbrojny w rozumieniu międzynarodowego prawa humanitarnego i by natężenie starć zbrojnych, poziom organizacji ścierających się sił zbrojnych czy czas trwania konfliktu stanowiły przedmiot oceny odrębnej od oceny poziomu przemocy szerzącej się na danym terytorium.

(36) Jeżeli chodzi o wymagany dowód istnienia poważnego i zindywidualizowanego zagrożenia życia lub integralności osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, zgodnie z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej[36] organy rozstrzygające nie powinny wymagać od tej osoby przedstawienia dowodu na to, że osoba ta stanowi konkretny cel takiej przemocy ze względu na elementy charakteryzujące jej sytuację osobistą. Poziom przemocy nieselektywnej wymagany do uzasadnienia wniosku jest jednak niższy, jeżeli osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest w stanie wykazać, że dana sytuacja konkretnie jej dotyczy ze względu na elementy charakteryzujące jej sytuację osobistą. Ponadto organy rozstrzygające wyjątkowo powinny stwierdzać istnienie poważnego i zindywidualizowanego zagrożenia wyłącznie na podstawie obecności osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową na terytorium lub danej części terytorium kraju pochodzenia, jeżeli stopień przemocy nieselektywnej charakteryzującej trwający konflikt zbrojny jest tak wysoki, że istnieją poważne podstawy, by sądzić, że jeżeli osoba cywilna zostanie odesłana do kraju pochodzenia lub danej części kraju pochodzenia, może zostać narażona na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy ze względu na sam fakt przebywania na terytorium tego państwa lub regionu.

(37) Zezwolenie na pobyt i dokumenty podróży wydawane osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej po raz pierwszy lub odnawiane po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia powinny być zgodne z zasadami określonymi odpowiednio w rozporządzeniu (WE) nr 1030/2002 i rozporządzeniu Rady (WE) nr 2252/2004.

---

35 C-285/12.

36 C-465/07.

(38) Członkowie rodziny są zazwyczaj, ze względu na swoje bliskie relacje z uchodźcą, narażeni na akty prześladowania w sposób, który może stanowić podstawę udzielenia im ochrony międzynarodowej. Jeżeli nie kwalifikują się do ochrony międzynarodowej, do celów utrzymania jedności rodziny mają prawo ubiegać się o zezwolenie na pobyt oraz prawa przysługujące osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej. Nie naruszając przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących utrzymania jedności rodziny, jeżeli sytuacja wchodzi w zakres dyrektywy 2003/86/WE w sprawie prawa do łączenia rodzin oraz spełnione są warunki łączenia określone w tej dyrektywie, członkom rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, którzy osobiście nie kwalifikują się do otrzymania takiej ochrony, należy przyznać zezwolenie na pobyt oraz prawa zgodnie z tą dyrektywą. Niniejsze rozporządzenie stosuje się, nie naruszając przepisów dyrektywy 2004/38/WE.

(39) Aby stwierdzić, czy osoby korzystające z ochrony międzynarodowej nadal potrzebują tej ochrony, organy rozstrzygające powinny dokonać przeglądu przyznanego statusu podczas przedłużania zezwolenia na pobyt, po raz pierwszy w przypadku uchodźców i po raz pierwszy i drugi w przypadku osób korzystających z ochrony uzupełniającej, a także w przypadku wystąpienia istotnej zmiany sytuacji w kraju pochodzenia osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej wskazanej we wspólnej analizie i wytycznych dotyczących sytuacji w kraju pochodzenia, sporządzanych na szczeblu unijnym przez Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu oraz europejskie sieci informacji o krajach pochodzenia zgodnie z art. 8 i 10 rozporządzenia[37].

(40) Oceniając zmianę okoliczności w danym państwie trzecim, właściwe organy państw członkowskich weryfikują, z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji uchodźcy, czy podmioty zapewniające ochronę w danym państwie podjęły racjonalne działania mające na celu zapobieżenie prześladowaniom, czy posiadają w szczególności sprawny system prawny pozwalający na wykrywanie, ściganie i karanie działań stanowiących prześladowania oraz czy w przypadku pozbawienia statusu uchodźcy dany obywatel będzie miał możliwość dostępu do tej ochrony.

(41) W przypadku pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej datę rozpoczęcia stosowania decyzji, w której organ rozstrzygający państwa członkowskiego cofa nadany danej osobie status, pozbawia go lub odmawia przedłużenia ważności tego statusu, należy odroczyć o odpowiedni okres czasu po przyjęciu, aby umożliwić danemu obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi ubieganie się o pobyt na innych podstawach niż te, które uzasadniały przyznanie ochrony międzynarodowej, na przykład ze względów rodzinnych lub powodów związanych z zatrudnieniem lub kształceniem, zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.

(42) Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej powinny zamieszkiwać w państwie członkowskim, które udzieliło im ochrony. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej, które posiadają ważny dokument podróży i zezwolenie na pobyt wydane przez państwo członkowskie w pełni stosujące dorobek Schengen, powinny mieć możliwość wjazdu i swobodnego przemieszczania się na terytorium państw członkowskich w pełni stosujących dorobek Schengen przez okres wynoszący do 90 dni w okresie 180 dni zgodnie z kodeksem granicznym Schengen[38] i art. 21 Konwencji

[37] COM(2016) 271 final.

[38] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice.

wykonawczej do układu z Schengen[39]. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogą też ubiegać się o pobyt w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, które udzieliło ochrony, zgodnie z odpowiednimi przepisami UE, w szczególności dotyczącymi warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy jako wysoko wykwalifikowani pracownicy[40], i przepisami krajowymi; nie przekłada się to jednak na przeniesienie ochrony międzynarodowej i powiązanych praw.

(43) Aby zapobiegać wtórnym przepływom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w Unii Europejskiej, w przypadku stwierdzenia, że osoby korzystające z ochrony międzynarodowej przebywają w innym państwie członkowskim w niż to, które udzieliło im ochrony międzynarodowej, oraz nie spełniają warunków pobytu lub zamieszkania, osoby te powinny zostać przyjęte z powrotem przez odpowiedzialne państwo członkowskie zgodnie z procedurą przewidzianą w rozporządzeniu[41].

(44) Aby przeciwdziałać wtórnym przepływom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w Unii Europejskie, dyrektywę 2003/109/WE o pobycie długoterminowym należy zmienić, tak aby 5-letni okres, po którym osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogą uzyskać status rezydenta długoterminowego, zaczynał się od nowa za każdym razem po stwierdzeniu, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim niż to, które udzieliło jej ochrony międzynarodowej, i nie posiada prawa pobytu ani prawa do zamieszkania w tym innym państwie członkowskim zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi lub krajowymi.

(45) Pojęcie bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego dotyczy także przypadków, w których obywatel państwa trzeciego należy do ugrupowania wspierającego międzynarodowy terroryzm lub sam takie ugrupowanie wspiera.

(46) Decydując o uprawnieniach do otrzymania świadczeń zapisanych w niniejszym rozporządzeniu, właściwe organy powinny należycie uwzględniać najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka oraz szczególne sytuacje zależności od osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej w przypadku bliskich krewnych już przebywających w państwie członkowskim, a niebędących członkami rodziny tej osoby. W szczególnych okolicznościach, jeżeli bliskim krewnym osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej jest żonaty małoletni lub zamężna małoletnia, którym nie towarzyszy jednak małżonek lub małżonka, to najlepszego zabezpieczenia interesów małoletniego można upatrywać w przebywaniu z rodziną, z której się wywodzi.

(47) W granicach określonych przez zobowiązania międzynarodowe przyznanie świadczeń dotyczących dostępu do zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego wymaga uprzedniego wydania zezwolenia na pobyt.

(48) Właściwe organy mogą ograniczyć dostęp do zatrudnienia lub samozatrudnienia w przypadku stanowisk obejmujących wykonywanie władzy publicznej i odpowiedzialność za ochronę ogólnych interesów państwa lub innych organów publicznych. W ramach korzystania ze swojego prawa do równego traktowania w

---

39 Układ z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach.

40 COM(2016) 378 final.

41 Rozporządzenie (UE) xxx/xxxx [nowe rozporządzenie dublińskie].

zakresie członkostwa w organizacjach reprezentujących pracowników lub wykonywania określonego zawodu, osoby korzystające z ochrony międzynarodowej również mogą zostać wyłączone z udziału w zarządzaniu podmiotami prawa publicznego oraz ze sprawowania urzędów regulowanych prawem publicznym.

(49) Aby osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogły skutecznie korzystać z praw i świadczeń określonych w niniejszym rozporządzeniu, należy uwzględnić ich specyficzne potrzeby i szczególne trudności integracyjne, którym muszą sprostać, oraz ułatwić im dostęp do praw związanych z integracją, w szczególności w zakresie związanych z zatrudnieniem możliwości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostępu do procedur uznawania zagranicznych dyplomów, świadectw i innych dowodów formalnych kwalifikacji, w szczególności z powodu braku dokumentacji oraz niemożliwości poniesienia kosztów związanych z procedurami uznawania.

(50) Osobom korzystającym w ochrony międzynarodowej należy zapewnić równe traktowanie z obywatelami państwa członkowskiego udzielającego ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego.

(51) Ponadto, w szczególności w celu uniknięcia trudności socjalnych, osobom korzystającym w ochrony międzynarodowej należy zapewnić brak dyskryminacji w zakresie świadczeń socjalnych. W przypadku osób korzystających z ochrony uzupełniającej państwom członkowskim należy jednak przyznać pewną elastyczność, aby miały możliwość ograniczenia takiej pomocy do świadczeń podstawowych, które powinny obejmować przynajmniej zapewnienie minimalnego dochodu, pomoc w przypadku choroby oraz pomoc dla kobiet w ciąży i osób wychowujących dzieci w takim zakresie, w jakim świadczenia takie przyznawane są obywatelom danego państwa członkowskiego zgodnie z prawem krajowym. Aby ułatwić integrację, zarówno w przypadku uchodźców, jak i osób korzystających w ochrony uzupełniającej, państwa członkowskie powinny też mieć możliwość uwarunkowania dostępu do niektórych rodzajów świadczeń socjalnych określonych w prawie krajowym skutecznym udziałem danej osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej w środkach integracyjnych.

(52) Osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej należy zapewnić dostęp do opieki zdrowotnej, zarówno w zakresie zdrowia fizycznego, jak i psychicznego.

(53) W celu ułatwienia integracji osób korzystających z ochrony międzynarodowej ze społeczeństwem należy zapewnić takim osobom dostęp do środków integracyjnych, których warunki określane są przez państwa członkowskie. W zależności od decyzji państwa członkowskiego udział w środkach integracyjnych, na przykład kursach językowych, programach kształtujących świadomość obywatelską, szkoleniu zawodowym i innych kursach związanych z zatrudnieniem, może być obowiązkowy.

(54) Warunkiem skutecznego monitorowania stosowania niniejszego rozporządzenia jest poddawanie go ocenie w regularnych odstępach czasu.

(55) Aby zapewnić jednolite warunki wdrażania przepisów niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do formy i treści przekazywanych informacji, Komisji należy przyznać uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego

2011 r. ustanawiającym przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję[42].

(56) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie norm dotyczących udzielania ochrony międzynarodowej obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom przez państwa członkowskie, norm dotyczących jednolitego statusu uchodźcy lub osoby kwalifikującej się do objęcia ochroną uzupełniającą oraz norm dotyczących zakresu udzielanej ochrony, nie mogą zostać w wystarczającym stopniu osiągnięte przez państwa członkowskie, ale ze względu ze względu na swoją skalę i skutki niniejszego rozporządzenia mogą zostać lepiej osiągnięte na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

(57) [Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, te dwa państwa członkowskie powiadomiły o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.]

LUB

[Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz nie naruszając art. 4 tego protokołu, te dwa państwa członkowskie nie uczestniczą w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie są nim związane ani go nie stosują.]

LUB

[(XX) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz nie naruszając art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związane ani go nie stosuje.

(XX) Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia powiadomiła (pismem z dnia ...) o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.]

LUB

[(XX) Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Zjednoczone Królestwo powiadomiło (pismem z dnia ...) o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.

(XX) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii

[42] Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13.

Europejskiej, oraz nie naruszając art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje.]

(58) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu (nr 22) w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1
Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie określa normy dotyczące:

a) kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej;

b) jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej;

c) zakresu przyznawanej ochrony międzynarodowej.

Artykuł 2
Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

1) „ochrona międzynarodowa” oznacza status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej określone w pkt 4 i 6;

2) „osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej” oznacza osobę, której nadano status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej określone w pkt 4 i 6;

3) „uchodźca” oznacza obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do szczególnej grupy społecznej przebywa poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy korzystać z ochrony tego państwa, lub bezpaństwowca, który, przebywając z takich samych powodów jak określone powyżej poza państwem swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, nie może lub nie chce z powodu tej obawy powrócić do tego państwa i do którego nie ma zastosowania art. 12;

4) „status uchodźcy” oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za uchodźcę;

5) „osoba kwalifikująca się do otrzymania ochrony uzupełniającej” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie kwalifikuje się do uznania go za uchodźcę, lecz co do którego wykazano zasadnie, że jeśli zostanie odesłany do swojego kraju pochodzenia, a w przypadku bezpaństwowca – do państwa swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, może mu rzeczywiście grozić poważna krzywda określona w art. 16, i do którego nie ma zastosowania art. 18 ust. 1 i 2 oraz który nie może lub ze względu na takie ryzyko nie chce korzystać z ochrony tego państwa;

6) „status ochrony uzupełniającej” oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za osobę kwalifikującą się do objęcia jej ochroną uzupełniającą;

7) „wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej” oznacza wniosek do państwa członkowskiego o ochronę, z którym występuje obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej;

8) „osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który wystąpił z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, ale w odniesieniu do jego wniosku nie zapadła jeszcze prawomocna decyzja;

9) „członkowie rodziny” oznaczają, o ile rodzina istniała, zanim osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przybyła na terytorium państw członkowskich, niżej wymienionych członków rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, którzy przebywają w tym samym państwie członkowskim w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej:

   a) małżonek osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej lub będący stanu wolnego partner tej osoby, z którym osoba ta pozostaje w stałym związku, jeżeli prawo lub praktyka danego państwa członkowskiego traktuje pary niepozostające w związku małżeńskim w sposób porównywalny do par pozostających w związku małżeńskim, zgodnie z jego prawem odnoszącym się do obywateli państw trzecich;

   b) małoletnie dzieci par, o których mowa w lit. a), lub osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że nie pozostają w związku małżeńskim oraz bez względu na to, czy są dziećmi ślubnymi, nieślubnymi czy adoptowanymi zgodnie z przepisami prawa krajowego;

   c) ojciec, matka lub inny dorosły odpowiedzialny za osobę korzystającą z ochrony międzynarodowej z mocy prawa danego państwa członkowskiego lub z mocy stosowanej w danym państwie członkowskim praktyki, jeżeli osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej jest małoletnia i nie pozostaje w związku małżeńskim;

10) „małoletni” oznacza obywatela państwa trzeciego albo bezpaństwowca, który nie ukończył 18 lat;

11) „małoletni bez opieki” oznacza małoletniego, który przybywa na terytorium państw członkowskich bez opieki osoby dorosłej odpowiedzialnej za niego zgodnie z prawem lub z praktyką danego państwa członkowskiego, dopóki nie zostanie on skutecznie objęty opieką takiej osoby; pojęcie to obejmuje również małoletniego, który zostaje pozostawiony bez opieki po przybyciu na terytorium państw członkowskich;

12) „zezwolenie na pobyt” oznacza zezwolenie lub upoważnienie wydane przez organy państwa członkowskiego w formie przewidzianej rozporządzeniem Rady (WE) nr 1030/2002[43], pozwalające obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi na przebywanie na terytorium danego państwa członkowskiego;

13) „kraj pochodzenia” oznacza państwo(-a), którego(-ych) obywatelstwo posiada dana osoba, a w przypadku bezpaństwowców – państwo dawnego miejsca zwykłego pobytu;

14) „cofnięcie ochrony międzynarodowej ” oznacza podjętą przez właściwy organ decyzję w sprawie cofnięcia, pozbawienia lub odmowy przedłużenia statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej;

[43] Dz.U. L 157 z 15.6.2002, s. 1.

15) „kolejny wniosek” oznacza następny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którym występuje się w dowolnym państwie członkowskim po tym, jak ostateczna decyzja w odniesieniu do poprzedniego wniosku została podjęta, w tym w przypadkach gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową wyraźnie wycofała swój wniosek lub gdy organ rozstrzygający odrzucił wniosek jako zaniechany w następstwie dorozumianego wycofania;

16) „organ rozstrzygający” oznacza każdy organ *quasi*-sądowy lub administracyjny w państwie członkowskim odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i właściwy do podejmowania decyzji w takich sprawach w pierwszej instancji;

17) „zabezpieczenie społeczne” oznacza działy zabezpieczenia społecznego określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004[44] obejmujące świadczenia z tytułu choroby, świadczenia z tytułu macierzyństwa i równoważne świadczenia dla ojca, świadczenia z tytułu inwalidztwa, świadczenia z tytułu starości, renty rodzinne, świadczenia z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej, zasiłki na wypadek śmierci, świadczenia dla bezrobotnych, świadczenie przedemerytalne i świadczenie rodzinne;

18) „świadczenia socjalne” oznaczają świadczenia udzielane w dodatku do świadczeń z zabezpieczenia społecznego lub oprócz świadczeń z zabezpieczenia społecznego określonych w pkt 16 w celu zapewnienia, by podstawowe potrzeby osób, które nie posiadają wystarczających środków, były zaspokojone;

19) „opiekun” oznacza osobę lub organizację wyznaczoną przez właściwe organy, mającą pomagać małoletniemu bez opieki i reprezentować go w postępowaniach przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu w celu jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, jak również w razie potrzeby wykonywać czynności prawne w jego imieniu.

Artykuł 3
Zakres przedmiotowy

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej oraz do zakresu udzielanej ochrony międzynarodowej.

2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do innych krajowych statusów humanitarnych wydawanych przez państwa członkowskie na mocy prawa krajowego osobom, które nie kwalifikują się do otrzymania statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej. Statusy takie, o ile są wydawane, wydaje się w taki sposób, aby nie powstało ryzyko pomylenia ich z ochroną międzynarodową.

[44] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1).

ROZDZIAŁ II

OCENA WNIOSKÓW O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

Artykuł 4
Przedstawianie informacji i ocena faktów i okoliczności

1. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przedkłada wszystkie dostępne jej elementy uzasadniające wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową współpracuje z organem rozstrzygającym i jest obecna i dostępna przez cały czas trwania procedury.

2. Na elementy, o których mowa w ust. 1, składają się oświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową oraz wszelkie dokumenty znajdujące się w jej posiadaniu odnoszące się do jej wieku, przeszłości, w tym przeszłości uwzględnianych krewnych, jej tożsamości, obywatelstwa (obywatelstw), państwa (państw) i miejsca (miejsc) poprzedniego pobytu, wcześniejszych wniosków [o udzielenie ochrony międzynarodowe i wyników wszelkich przyspieszonych procedur przesiedleń określonych w rozporządzeniu XXX/XX [rozporządzanie w sprawie przesiedleń]], tras podróży, dokumentów podróży oraz powodów występowania o udzielenie ochrony międzynarodowej.

3. Organ rozstrzygający ocenia odpowiednie elementy wniosku zgodnie z art. 33 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [rozporządzenie w sprawie procedur].

4. Fakt, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową doznała już prześladowania lub poważnej krzywdy albo że bezpośrednio groziło jej takie prześladowanie lub poważna krzywda, jest istotną przesłanką potwierdzającą uzasadnioną obawę danej osoby przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, chyba że istnieją zasadne powody, aby uznać, iż akty prześladowania lub wyrządzania poważnej krzywdy się nie powtórzą.

5. Jeżeli niektóre treści oświadczeń osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową nie są poparte dokumentami lub innymi dowodami, potwierdzenie takich treści dodatkowymi dowodami nie jest konieczne pod następującymi warunkami:

   a) osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową poczyniła rzeczywisty wysiłek, aby uzasadnić swój wniosek;

   b) wszystkie właściwe elementy będące w posiadaniu osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową zostały przedstawione oraz złożono zadowalające wyjaśnienia co do braku innych istotnych elementów;

   c) oświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową zostały uznane za spójne i wiarygodne i nie są sprzeczne z dostępnymi szczegółowymi i ogólnymi informacjami mającymi znaczenie dla sprawy danej osoby;

   d) osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową wnioskowała o udzielenie ochrony międzynarodowej w najwcześniejszym możliwym terminie, chyba że może wskazać wystarczający powód, dlaczego tego nie zrobiła;

e) stwierdzono ogólną wiarygodność osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

Artykuł 5

Potrzeba ochrony międzynarodowej powstała po przybyciu do państwa członkowskiego

1. Podstawą uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy mogą być wydarzenia, które miały miejsce po tym, jak osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową opuściła kraj pochodzenia.

2. Podstawą uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy może być działalność, w jaką osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową zaangażowała się po opuszczeniu kraju pochodzenia, w szczególności jeżeli ustalono, że działalność ta stanowi wyraz i kontynuację przekonań lub poglądów posiadanych w kraju pochodzenia.

3. Bez uszczerbku dla konwencji genewskiej oraz europejskiej konwencji praw człowieka osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową, który złożyła kolejny wniosek zgodnie z art. 42 rozporządzenia (UE) XXX/ XXX [rozporządzenie w sprawie procedur], nie nadaje się statusu uchodźcy ani ochrony uzupełniającej, jeśli ryzyko prześladowania wynika z okoliczności wywołanych celowo przez samą osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową po opuszczeniu kraju pochodzenia.

Artykuł 6

Podmioty dopuszczające się prześladowania lub wyrządzające poważną krzywdę

Podmiotem dopuszczającym się prześladowania lub wyrządzającym poważną krzywdę może być wyłącznie:

a) państwo;

b) partie lub organizacje kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium;

c) podmioty niepaństwowe, jeśli można wykazać, że podmioty, o których mowa w lit. a) i b), w tym organizacje międzynarodowe, nie mogą lub nie chcą udzielić ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą, o których mowa w art. 7.

Artykuł 7

Podmioty zapewniające ochronę

1. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą może być udzielana wyłącznie przez następujące podmioty:

   a) państwo;

   b) strony lub organizacje, w tym organizacje międzynarodowe, kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium,

   o ile chcą i mogą oferować ochronę zgodnie z ust. 2.

2. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą musi być skuteczna i trwała. Uznaje się, że ochrona jest zapewniona, kiedy podmioty, o których mowa w ust. 1, podejmują racjonalne działania mające na celu zapobieżenie prześladowaniom lub wyrządzaniu poważnej krzywdy, między innymi przez zapewnienie sprawnego systemu prawnego w zakresie wykrywania i ścigania działań stanowiących

prześladowania lub poważną krzywdę oraz karania za nie, a osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma możliwość dostępu do takiej ochrony.

3. Oceniając, czy organizacja międzynarodowa kontroluje dane państwo lub znaczną część jego terytorium oraz zapewnia ochronę, o której mowa w ust. 2, organy rozstrzygające opierają się na wszelkich wytycznych zawartych w odpowiednim prawie Unii, w szczególności dostępnych na szczeblu Unii informacjach o kraju pochodzenia oraz wspólnej analizie informacji o kraju pochodzenia, o których mowa w art. 8 i 10 rozporządzenia (UE) XXX/XX [rozporządzenie w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu].

Artykuł 8
Ochrona wewnętrzna

1. W ramach oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej organ rozstrzygający stwierdza, że ubiegająca się o nią osoba nie potrzebuje ochrony międzynarodowej, jeżeli może ona bezpiecznie i legalnie pojechać i uzyskać wstęp do części kraju pochodzenia oraz można zasadnie zakładać, że może się ona tam osiedlić, oraz jeżeli w tej części kraju:

   a) nie zachodzi uzasadniona obawa, że dana osoba będzie prześladowana, lub nie istnieje realne niebezpieczeństwo, że doświadczy ona poważnej krzywdy; lub

   b) dana osoba ma dostęp do ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą.

2. Ocenę możliwości ochrony wewnętrznej przeprowadza się po ustaleniu przez organ rozstrzygający, że w przeciwnym razie mają zastosowanie kryteria kwalifikowania. Obowiązek wykazania możliwości ochrony wewnętrznej spoczywa na organie rozstrzygającym. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie ma obowiązku udowodnić, że przed ubieganiem się o ochronę międzynarodową wyczerpała wszystkie możliwości uzyskania ochrony w kraju pochodzenia.

3. Oceniając, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma uzasadnione powody, aby obawiać się, że będzie prześladowana, lub czy istnieje realne niebezpieczeństwo, że doświadczy ona poważnej krzywdy, lub czy ma ona dostęp do ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą w części terytorium kraju pochodzenia zgodnie z ust. 1, organy rozstrzygające, przy podejmowaniu decyzji w sprawie wniosku, uwzględniają ogólną sytuację panującą w tej części kraju oraz osobiste uwarunkowania danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową zgodnie z art. 4. W tym celu organy rozstrzygające zapewniają, aby uzyskano dokładne i aktualne informacje z wszelkich odpowiednich źródeł, w tym dostępne na szczeblu Unii informacje o kraju pochodzenia oraz wspólną analizę informacji o kraju pochodzenia, o których mowa w art. 8 i 10 rozporządzenia (UE) XXX/XX [rozporządzenie w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu], oraz informacje i wytyczne wydane przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców.

4. Oceniając ogólną sytuację panującą w części kraju, która jest źródłem ochrony, o której mowa w art. 7, uwzględnia się dostępność, skuteczność i trwałość tej ochrony. Oceniając osobiste uwarunkowania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, uwzględnia się w szczególności jej stan zdrowia, wiek, płeć, orientację seksualną, tożsamość płciową oraz status społeczny, a także ocenę, czy

zamieszkanie w części kraju pochodzenia uznanej za bezpieczną nie stanowiłoby dla danej osoby nadmiernego obciążenia.

ROZDZIAŁ III

KWALIFIKOWANIE SIĘ DO OTRZYMANIA STATUSU UCHODŹCY

Artykuł 9
Akty prześladowania

1. Akt uznaje się za akt prześladowania w rozumieniu art. 1 lit. A Konwencji dotyczącej statusu uchodźców sporządzonej w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r., zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwanej dalej „konwencją genewską"), jeżeli:

   a) jest na tyle poważny pod względem swojej istoty lub powtarzalności, by stanowić poważne naruszenie podstawowych praw człowieka, w szczególności praw, od których przestrzegania nie można się uchylić na mocy art. 15 ust. 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności; lub

   b) jest kumulacją różnych środków, w tym naruszeń praw człowieka, które są na tyle poważne, by oddziaływać na jednostkę w sposób podobny do określonego w lit. a).

2. Akty prześladowania określone w ust. 1 mogą przybierać między innymi formę:

   a) aktów przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym aktów przemocy seksualnej;

   b) środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych, które same w sobie są dyskryminujące lub które są stosowane w sposób dyskryminujący;

   c) ścigania lub kar, które są nieproporcjonalne lub dyskryminujące;

   d) odmowy sądowego środka zaskarżenia, której skutkiem jest kara nieproporcjonalna lub dyskryminująca;

   e) ścigania lub kar za odmowę odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą dokonywanie przestępstw lub czynów stanowiących podstawę wyłączenia określonych w art. 12 ust. 2;

   f) czynów wymierzonych w osoby określonej płci lub w dzieci.

3. Zgodnie z art. 2 pkt 3 musi istnieć związek między powodami określonymi w art. 10 a aktami prześladowania określonymi w ust. 1 niniejszego artykułu lub brakiem ochrony przed takimi aktami.

Artykuł 10
Powody prześladowania

1. Oceniają powody prześladowania, uwzględnia się następujące elementy:

   a) pojęcie rasy obejmuje w szczególności takie aspekty, jak kolor skóry, pochodzenie lub przynależność do szczególnej grupy etnicznej;

   b) pojęcie religii obejmuje w szczególności posiadanie przekonań teistycznych, nieteistycznych i ateistycznych, prywatne lub publiczne uczestniczenie lub

nieuczestniczenie w formalnych – indywidualnych lub wspólnotowych – praktykach religijnych, inne czynności religijne czy wyrażane poglądy lub formy indywidualnych lub wspólnotowych zachowań opartych na wierzeniach religijnych lub nakazanych takimi wierzeniami;

c) pojęcie narodowości nie ogranicza się do obywatelstwa lub jego braku, lecz obejmuje w szczególności przynależność do grupy określonej przez swoją kulturową, etniczną lub językową tożsamość, swoje wspólne korzenie geograficzne lub polityczne lub przez swoje powiązanie z mieszkańcami innego państwa;

d) pojęcie szczególnej grupy społecznej obejmuje w szczególności grupy:

– których członkowie mają jakąś wspólną nieusuwalną cechę wrodzoną lub przeszłość lub charakteryzują się jakimś wspólnym rysem lub przekonaniem na tyle istotnym z punktu widzenia tożsamości lub sumienia, że nie należy nikogo zmuszać do wyrzeczenia się go, oraz

– które posiadają odrębną tożsamość w danym państwie, ponieważ są postrzegane jako odrębne od otaczającego społeczeństwa;

w zależności od sytuacji w kraju pochodzenia pojęcie to może obejmować grupę, u podstaw której leży wspólna cecha orientacji seksualnej (rozumienie tego terminu nie może jednak obejmować czynów uznawanych za przestępstwo zgodnie w prawem krajowym państw członkowskich); aspektom płci, w tym tożsamości płciowej, poświęca się szczególną uwagę w celu określenia przynależności do szczególnej grupy społecznej lub zidentyfikowania cechy charakteryzującej taką grupę;

e) pojęcie opinii politycznej obejmuje w szczególności posiadanie opinii, idei lub przekonania w kwestii dotyczącej podmiotów potencjalnie dopuszczających się prześladowania, określonych w art. 6, oraz ich polityki lub metod, bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową działała zgodnie z tą opinią, ideą lub tym przekonaniem.

2. Podczas oceniania, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma uzasadnione powody, aby obawiać się, że będzie prześladowana, bez znaczenia jest, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową rzeczywiście odznacza się rasową, religijną, narodowościową, społeczną lub polityczną cechą powodującą prześladowanie, jeżeli taka cecha jest przypisywana danej osobie przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

3. Oceniając, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma uzasadnione powody, aby obawiać się, że będzie prześladowana, organ rozstrzygający nie może racjonalnie oczekiwać, że – w celu uniknięcia ryzyka prześladowania w swoim kraju pochodzenia – osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową będzie zachowywać się dyskretnie lub powstrzymywać się od pewnych zachowań lub praktyk, jeżeli takie zachowanie lub praktyki stanowią nieodłączny element jej tożsamości.

Artykuł 11
Ustanie statusu

1. Obywatel państwa trzeciego albo bezpaństwowiec przestaje być uchodźcą, jeżeli zaistniała co najmniej jedna z następujących okoliczności:

a) dana osoba dobrowolnie ponownie skorzystała z ochrony państwa, którego jest obywatelem;

b) straciwszy swoje obywatelstwo, dana osoba dobrowolnie ponownie je przyjęła;

c) dana osoba otrzymała nowe obywatelstwo i korzysta z ochrony państwa nowego obywatelstwa;

d) dana osoba dobrowolnie ponownie zamieszkała w państwie, które opuściła lub poza którym pozostawała z obawy przed prześladowaniem;

e) z powodu ustania okoliczności, w związku z którymi dana osoba została uznana za uchodźcę, osoba ta nie może dłużej kontynuować odmawiania skorzystania z ochrony państwa, którego jest obywatelem;

f) dana osoba będąca bezpaństwowcem może powrócić do państwa swojego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu, gdyż ustały okoliczności, w związku z którymi została uznana za uchodźcę.

Lit. e) i f) nie stosują się do uchodźcy, który może powołać się na przekonywające powody związane z poprzednim prześladowaniem, uzasadniające jego odmowę skorzystania z ochrony państwa, którego obywatelstwo posiada, lub – w przypadku bezpaństwowca – z ochrony państwa jego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu.

2. Jeżeli zastosowanie ma ust. 1 lit. e) i f), organ rozstrzygający:

a) bierze pod uwagę to, czy zmiana okoliczności ma charakter na tyle znaczący i trwały, by obawy uchodźcy przed prześladowaniem nie można było dłużej uznawać za uzasadnioną;

b) opiera się na dokładnych i aktualnych informacjach uzyskanych z wszelkich odpowiednich źródeł, w tym dostępnych na szczeblu Unii informacjach o kraju pochodzenia oraz wspólnej analizie informacji o kraju pochodzenia, o których mowa w art. 8 i 10 rozporządzenia (UE) XXX/XX [rozporządzenie w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu], lub informacjach i wytycznych wydanych przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców.

Artykuł 12
Wyłączenie

1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wyłączony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy, jeśli:

a) jest objęty zakresem art. 1 lit. D konwencji genewskiej odnoszącego się do ochrony lub pomocy od organów lub agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców. Jeśli taka ochrona lub pomoc ustała z jakichkolwiek powodów, bez ustalenia stanowiska takich osób zgodnie z odpowiednimi rezolucjami Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, takie osoby tym samym stają się uprawnione do korzystania z niniejszego rozporządzenia;

b) jest uważany przez właściwe organy państwa, w którym się osiedlił, za osobę mającą prawa i obowiązki związane z posiadaniem obywatelstwa tego państwa lub posiadającą prawa i obowiązki im równorzędne.

2. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wyłączony z możliwości otrzymania statusu uchodźcy, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:

a) dokonał zbrodni przeciwko pokojowi, zbrodni wojennej lub zbrodni przeciwko ludzkości w rozumieniu aktów międzynarodowych opracowanych w celu ustanowienia przepisów odnoszących się do tych zbrodni;

b) popełnił poważne przestępstwo o charakterze innym niż polityczne poza państwem uchodźstwa zanim został przyjęty jako uchodźca, czyli zanim wydano mu zezwolenie na pobyt na podstawie nadanego statusu uchodźcy; szczególnie okrutne działania, nawet jeśli były popełnione z rzekomo politycznych pobudek, mogą zostać zakwalifikowane jako poważne przestępstwa o charakterze innym niż polityczny;

c) jest winny czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych określonymi w preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych.

3. Ust. 2 ma zastosowanie do osób, które podżegają do przestępstw lub czynów określonych w tym ustępie lub w inny sposób uczestniczą w ich popełnianiu.

4. Oceniając, czy zgodnie z ust. 1 lit. a) ochrona ustała, organ rozstrzygający stwierdza, czy dana osoba była zmuszona do opuszczenia obszaru działań danego organu lub agencji. Ma to miejsce, gdy bezpieczeństwo osobiste danej osoby było poważnie zagrożone, a dany organ lub agencja nie miały możliwości zapewnienia jej na tym obszarze warunków do życia zgodnych z zadaniami, których wykonanie zostało im powierzone.

5. Dla celów ust. 2 lit. b) i c) za poważne przestępstwa o charakterze innym niż polityczny uznaje się następujące czyny:

a) czyny szczególnie okrutne, nieproporcjonalne do deklarowanego celu politycznego;

b) akty o charakterze terrorystycznym, cechujące się przemocą wobec ludności cywilnej, nawet jeśli były popełnione z rzekomo politycznych pobudek.

6. Wyłączenie z możliwości uznania danej osoby za uchodźcę zależy wyłącznie od spełnienia warunków określonych w ust. 1–5 oraz nie może być przedmiotem żadnego dodatkowego badania proporcjonalności dotyczącego danej sprawy.

ROZDZIAŁ IV

STATUS UCHODŹCY

Artykuł 13
Nadanie statusu uchodźcy

Organy rozstrzygające nadają status uchodźcy obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, który kwalifikuje się do otrzymania takiego statusu zgodnie z rozdziałem II i III.

Artykuł 14
Cofnięcie, pozbawienie lub odmowa przedłużenia ważności statusu uchodźcy

1. Organ rozstrzygający cofa status uchodźcy, pozbawia tego statusu lub odmawia przedłużenia jego ważności obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, jeżeli:

   a) przestał on być uchodźcą zgodnie z art. 11;

   b) powinien był lub został wyłączony z możliwości bycia uchodźcą zgodnie z art. 12;

   c) zniekształcił lub pominął fakty, w tym posłużył się fałszywymi dokumentami, co zadecydowało o nadaniu mu statusu uchodźcy;

   d) istnieją racjonalne podstawy, by uznać go za zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa członkowskiego, w którym przebywa;

   e) został skazany w drodze prawomocnego wyroku sądowego za szczególnie poważne przestępstwo, stanowiące niebezpieczeństwo dla społeczności w państwie członkowskim, w którym przebywa;

   f) zastosowanie ma art. 23 ust. 2.

2. W sytuacjach, o których mowa w ust. 1 lit. d)–f), organ rozstrzygający może postanowić, że nie nada statusu danemu uchodźcy, w przypadku gdy odnośna decyzja jeszcze nie zapadła.

3. Osobom, do których zastosowanie mają ust. 1 lit. d)–f) lub ust. 2, przysługują prawa określone w art. 3, 4, 16, 22, 31, 32 i 33 konwencji genewskiej lub prawa podobne, o ile osoby te przebywają w państwie członkowskim.

4. Bez uszczerbku dla określonego w art. 4 ust. 1 obowiązku uchodźcy, by ujawnić wszystkie istotne fakty i dostarczyć wszystkie istotne dokumenty znajdujące się w jego posiadaniu, organ rozstrzygający, który nadał status uchodźcy, musi wykazać w każdym indywidualnym przypadku, że dana osoba przestała być lub nigdy nie była uchodźcą z powodów określonych w ust. 1 niniejszego artykułu.

5. Decyzje organu rozstrzygającego w sprawie cofnięcia, pozbawienia lub odmowy przedłużenia statusu uchodźcy zgodnie z ust. 1 lit. a) stają się skuteczne po upływie trzech miesięcy od daty przyjęcia decyzji, aby umożliwić danemu obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi ubieganie się o pobyt w państwie członkowskim na innych podstawach zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.

Artykuł 15

Przegląd statusu uchodźcy

W celu zastosowania art. 14 ust. 1 organ rozstrzygający przeprowadza przegląd statusu uchodźcy w szczególności:

a) jeżeli dostępne na szczeblu Unii informacje o kraju pochodzenia oraz wspólna analiza informacji o kraju pochodzenia, o których mowa w art. 8 i 10 rozporządzenia (UE) XXX/XX [rozporządzenie w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu], wskazują na znaczącą zmianę sytuacji w kraju pochodzenia, istotną w kontekście potrzeby ochrony osoby ubiegającej się ochronę międzynarodową;

b) podczas przedłużania, po raz pierwszy, zezwolenia na pobyt wydanego uchodźcy.

ROZDZIAŁ V

KWALIFIKOWANIE SIĘ DO OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ

Artykuł 16
Poważna krzywda

Poważna krzywda, o której mowa w art. 2 ust. 5, obejmuje:

a) karę śmierci lub egzekucję; lub

b) tortury lub niehumanitarne lub poniżające traktowanie lub karanie osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową w kraju pochodzenia; lub

c) poważne indywidualne zagrożenie życia lub fizycznej integralności osoby cywilnej wynikające z masowej przemocy w sytuacjach międzynarodowych lub wewnętrznych konfliktów zbrojnych.

Artykuł 17
Ustanie statusu

1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przestaje kwalifikować się do otrzymywania ochrony uzupełniającej, jeżeli okoliczności będące podstawą otrzymania statusu ochrony uzupełniającej przestały istnieć lub uległy zmianie w takim stopniu, że ochrona nie jest już konieczna.

2. Organ rozstrzygający:

   a) bierze pod uwagę, czy zmiana okoliczności ma charakter na tyle znaczący i trwały, że osobie kwalifikującej się do ochrony uzupełniającej nie grozi już rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy;

   b) opiera się na dokładnych i aktualnych informacjach uzyskanych z wszelkich odpowiednich źródeł, w tym dostępnych na szczeblu Unii informacjach o kraju pochodzenia oraz wspólnej analizie informacji o kraju pochodzenia, o których mowa w art. 8 i 10 rozporządzenia (UE) XXX/XX [rozporządzenie w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu], lub informacjach i wytycznych wydanych przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców.

3. Ust. 1 nie ma zastosowania do osoby korzystającej z ochrony uzupełniającej, która może powołać się na przekonywające powody związane z poprzednio doznaną poważną krzywdą, uzasadniające jej odmowę skorzystania z ochrony państwa, którego obywatelstwo posiada, lub w przypadku bezpaństwowca – z ochrony państwa jego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu.

Artykuł 18
Wyłączenie

1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wyłączony z możliwości otrzymania ochrony uzupełniającej, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:

   a) dokonał zbrodni przeciwko pokojowi, zbrodni wojennej lub zbrodni przeciwko ludzkości w rozumieniu aktów międzynarodowych opracowanych w celu ustanowienia przepisów odnoszących się do tych zbrodni;

b) popełnił poważne przestępstwo;

c) jest winny czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych określonymi w preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych;

d) stanowi zagrożenie dla społeczności lub bezpieczeństwa państwa członkowskiego, w którym przebywa;

e) przed przyjęciem do danego państwa członkowskiego popełnił on jedno lub więcej przestępstw nieobjętych zakresem lit. a), b) i c), które – gdyby zostały popełnione w danym państwie członkowskim – podlegałyby karze więzienia, i jeżeli opuścił on kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia kary wynikającej z popełnienia tych przestępstw.

2. Ust. 1 lit. a)–d) ma zastosowanie do osób, które podżegają do przestępstw lub czynów określonych w tym ustępie lub w inny sposób uczestniczą w ich popełnianiu.

ROZDZIAŁ VI

STATUS OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ

Artykuł 19

Nadanie statusu ochrony uzupełniającej

Organ rozstrzygający nadaje status ochrony uzupełniającej obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, który kwalifikuje się do ochrony uzupełniającej zgodnie z rozdziałem II i V.

Artykuł 20

Cofnięcie, pozbawienie lub odmowa przedłużenia statusu ochrony uzupełniającej

1. Organ rozstrzygający cofa status ochrony uzupełniającej, pozbawia tego statusu lub odmawia przedłużenia jego ważności obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, jeżeli:

   a) przestał się on kwalifikować się do ochrony uzupełniającej zgodnie z art. 17;

   b) po otrzymaniu statusu ochrony uzupełniającej powinien był zostać lub został wyłączony z możliwości otrzymywania ochrony uzupełniającej zgodnie z art. 18;

   c) zniekształcił lub pominął fakty, w tym posłużył się fałszywymi dokumentami, co zadecydowało o nadaniu mu statusu ochrony uzupełniającej;

   d) zastosowanie ma art. 23 ust. 2.

2. Bez uszczerbku dla określonego w art. 4 ust. 1 obowiązku obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, by ujawnić wszystkie istotne fakty i dostarczyć wszystkie istotne dokumenty znajdujące się w jego posiadaniu, państwo członkowskie, które nadało status ochrony uzupełniającej, musi wykazać w każdym indywidualnym przypadku, że dana osoba przestała kwalifikować się lub nie kwalifikuje się do ochrony uzupełniającej zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Decyzje organu rozstrzygającego w sprawie cofnięcia, pozbawienia lub odmowy przedłużenia statusu ochrony uzupełniającej zgodnie z ust. 1 lit. a) stają się skuteczne po upływie trzech miesięcy od daty przyjęcia decyzji, aby umożliwić danemu obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi ubieganie się o pobyt w państwie członkowskim na innych podstawach zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.

Artykuł 21

Przegląd statusu ochrony uzupełniającej

W celu zastosowania art. 20 ust. 1 organ rozstrzygający przeprowadza przegląd statusu ochrony uzupełniającej w szczególności:

a) jeżeli dostępne na szczeblu Unii informacje o kraju pochodzenia oraz wspólna analiza informacji o kraju pochodzenia, o których mowa w art. 8 i 10 rozporządzenia (UE) XXX/XX [rozporządzenie w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu], wskazują na znaczącą zmianę sytuacji w kraju pochodzenia, istotną w kontekście potrzeby ochrony osoby ubiegającej się ochronę międzynarodową;

b) podczas przedłużania, po raz pierwszy i drugi, zezwolenia na pobyt wydanego osobie korzystającej z ochrony uzupełniającej.

ROZDZIAŁ VII

ZAKRES OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ ORAZ PRAWA I OBOWIĄZKI OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

SEKCJA I
PRZEPISY WSPÓLNE

Artykuł 22
Zasady ogólne

1. Uchodźcom oraz osobom, którym przyznano status ochrony uzupełniającej, przysługują prawa i obowiązki określone w niniejszym rozdziale. Niniejszy rozdział pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków określonych w konwencji genewskiej.
2. O ile nie określono inaczej, niniejszy rozdział ma zastosowanie zarówno do uchodźców, jak i do osób kwalifikujących się do ochrony uzupełniającej.
3. W granicach określonych przez zobowiązania międzynarodowe przyznanie świadczeń dotyczących dostępu do zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego wymaga uprzedniego wydania zezwolenia na pobyt.
4. Stosując przepisy niniejszego rozdziału, uwzględnia się specyficzną sytuację osób o szczególnych potrzebach, takich tak małoletni, małoletni bez opieki, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, kobiety w ciąży, rodzice samotnie wychowujący małoletnie dzieci, ofiary handlu ludźmi, osoby z zaburzeniami psychicznymi i ofiary tortur, gwałtu lub innych poważnych form przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, pod warunkiem że po indywidualnej ocenie ich sytuacji uznano je za mające szczególne potrzeby.
5. Podczas stosowania przepisów niniejszego rozdziału dotyczących małoletnich głównym priorytetem właściwych organów musi być najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

Artykuł 23
Ochrona przed odesłaniem

1. Państwa członkowskie, zgodnie ze swoimi zobowiązaniami międzynarodowymi, przestrzegają zasady *non-refoulement*.
2. Jeżeli zobowiązania międzynarodowe, o których mowa w ust. 1, tego nie zabraniają, uchodźca lub osoba korzystająca z ochrony uzupełniającej mogą zostać odesłani, bez względu na to, czy ich status został formalnie uznany, jeżeli:
   a) istnieją uzasadnione podstawy do uznania danej osoby za zagrażającą bezpieczeństwu państwa członkowskiego, w którym się znajduje;
   b) dana osoba została skazana w drodze prawomocnego wyroku sądowego za szczególnie poważne przestępstwo i stanowi zagrożenie dla społeczności w tym państwie członkowskim.

W takich przypadkach cofa się także status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej zgodnie z odpowiednio art. 14 lub art. 20.

Artykuł 24
Informowanie

Właściwe organy dostarczają osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej informacji na temat praw i obowiązków związanych ze statusem uchodźcy lub statusem ochrony uzupełniającej niezwłocznie po przyznaniu danego statusu. Informacji tych udziela się w języku, który osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej rozumie lub co do którego można racjonalnie przypuszczać, że go rozumie; informacje te zawierają wyraźne odniesienia do konsekwencji niewywiązywania się z obowiązków określonych w art. 28 dotyczącym przemieszczania się w obrębie Unii.

Format i treść tych informacji określa Komisja w drodze aktów wykonawczych przyjmowanych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 58 ust. 1 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [rozporządzenie w sprawie procedur].

Artykuł 25
Utrzymanie jedności rodziny

1. Członkowie rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, którzy osobiście nie kwalifikują się do otrzymania takiej ochrony, mogą ubiegać się o zezwolenie na pobyt zgodnie z procedurami krajowymi w zakresie zgodnym z indywidualnym statusem prawnym członka rodziny.

2. Zezwolenie na pobyt wydane zgodnie z ust. 1 obowiązuje przez taki sam okres, jak zezwolenie na pobyt wydane osobie korzystającej z ochrony międzynarodowej, i może być przedłużane. Okres ważności zezwolenia na pobyt przyznanego członkowi rodziny zasadniczo nie przekracza daty wygaśnięcia zezwolenia na pobyt osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej.

3. Członkowi rodziny nie wydaje się zezwolenia na pobyt, gdy dany członek rodziny jest lub zostałby wyłączony z możliwości otrzymania ochrony międzynarodowej zgodnie z rozdziałem III i V.

4. Jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo narodowe lub porządek publiczny, członkowi rodziny nie wydaje się zezwolenia na pobyt, a zezwolenia na pobyt, które już wydano, cofa się lub się ich nie przedłuża.

5. Członkom rodziny, którym wydano zezwolenie na pobyt zgodnie z ust. 1, przysługują prawa, o których mowa w art. 27–39.

6. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję, iż niniejszy artykuł ma zastosowanie także do innych bliskich krewnych, którzy żyli wspólnie jako część rodziny w momencie opuszczenia kraju pochodzenia lub przed przybyciem osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową na terytorium państw członkowskich i którzy pozostawali wtedy całkowicie lub w głównej mierze na utrzymaniu osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej.

SEKCJA II
PRAWA I OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z MIEJSCEM ZAMIESZKANIA BĄDŹ POBYTU

Artykuł 26
Zezwolenia na pobyt

1. Nie później niż 30 dni po przyznaniu ochrony międzynarodowej wydaje się zezwolenie na pobyt przy zastosowaniu jednolitego wzoru ustanowionego w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1030/2002.

   a) W przypadku osób, którym przyznano status uchodźcy, zezwolenie na pobyt jest wydawane na okres trzech lat, a następnie może być przedłużane o trzyletnie okresy.

   b) W przypadku osób, którym przyznano status ochrony uzupełniającej, zezwolenie na pobyt jest wydawane na okres jednego roku, a następnie może być przedłużane o dwuletnie okresy.

2. Zezwolenie na pobyt nie podlega przedłużeniu lub zostaje cofnięte w następujących przypadkach:

   a) cofnięcia, pozbawienia lub odmowy przedłużenia przez właściwe organy ważności statusu uchodźcy danego obywatela państwa trzeciego zgodnie z art. 14 lub statusu ochrony uzupełniającej zgodnie z art. 20;

   b) zastosowania art. 23 ust. 2;

   c) jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo narodowe lub porządek publiczny.

3. W przypadku zastosowania art. 14 ust. 5 lub art. 20 ust. 3 zezwolenie na pobyt zostaje cofnięte dopiero po upływie trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w tych przepisach.

Artykuł 27
Dokument podróży

1. Właściwe organy wydają osobom, którym przyznano status uchodźcy, dokumenty podróży, w formie określonej w wykazie do konwencji genewskiej, z minimalnymi zabezpieczeniami i danymi biometrycznymi określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2252/2004[45]. Te dokumenty podróży są ważne przez co najmniej jeden rok.

2. Właściwe organy wydają dokumenty podróży z minimalnymi zabezpieczeniami i danymi biometrycznymi określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2252/2004 osobom, którym przyznano status ochrony uzupełniającej i które nie mogą otrzymać paszportu krajowego. Te dokumenty są ważne przez co najmniej jeden rok.

3. Dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie wydaje się, jeżeli sprzeciwiają się temu ważne względy bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego.

---

[45] Rozporządzenie Rady (WE) nr 2252/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez państwa członkowskie (Dz.U. L 385 z 29.12.2004, s. 1).

Artykuł 28

Swoboda przemieszczania się w państwie członkowskim

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mają swobodę przemieszczenia się na terytorium państwa członkowskiego, które udzieliło takiej ochrony, w tym prawo do wyboru swojego miejsca pobytu na tym terytorium, na takich samych warunkach i z tymi samymi ograniczeniami, jakie są przewidziane dla innych obywateli państw trzecich legalnie przebywających na tym terytorium i znajdujących się w porównywalnej sytuacji.

2. W granicach określonych przez zobowiązania międzynarodowe na osobę korzystającą z ochrony międzynarodowej, która otrzymuje niektóre określone świadczenia z zabezpieczenia społecznego lub świadczenia socjalne, mogą zostać nałożone warunki pobytu, o ile są one niezbędne do ułatwienia integracji osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, które udzieliło ochrony.

Artykuł 29

Przemieszczanie się na terenie Unii

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej nie mają prawa zamieszkania w państwie członkowskim innym niż to, które udzieliło ochrony. Pozostaje to bez uszczerbku dla ich prawa do ubiegania się o zezwolenie na pobyt w innych państwach członkowskich i uzyskania takiego zezwolenia zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa unijnego i krajowego oraz dla ich prawa do swobodnego przemieszczenia się zgodnie z warunkami określonymi w art. 21 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen.

2. W przypadku stwierdzenia, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim w niż to, które udzieliło jej takiej ochrony, i nie posiada prawa pobytu ani prawa do zamieszkania w tym innym państwie członkowskim zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi lub krajowymi, osobę tę obejmuje się procedurą wtórnego przejęcia określoną w art. 20 ust. 1 lit. e) rozporządzenia dublińskiego (UE) xxx/xxx.

SEKCJA III
PRAWA POWIĄZANE Z INTEGRACJĄ

Artykuł 30

Dostęp do zatrudnienia

1. Niezwłocznie po tym, jak udzielono im ochrony międzynarodowej, osoby korzystające z takiej ochrony mają prawo do podejmowania zatrudnienia lub działalności na własny rachunek zgodnie z przepisami mającymi ogólne zastosowanie do danego zawodu oraz do służby publicznej.

2. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony, w zakresie:

   a) warunków pracy, w tym wynagrodzenia i zwolnienia, godzin pracy, urlopów i dni wolnych od pracy oraz bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy;

b) wolności stowarzyszania się i zrzeszania się oraz członkostwa w organizacjach reprezentujących pracowników lub pracodawców lub też we wszelkich organizacjach, których członkowie wykonują określony zawód, w tym w zakresie świadczeń przyznawanych przez takie organizacje;

c) odnoszących się do zatrudnienia możliwości edukacji dla dorosłych, szkolenia zawodowego, w tym szkolenia podnoszącego kwalifikacje, i praktycznego doświadczenia zawodowego;

d) usług doradztwa oferowanych przez biura zatrudnienia.

3. W stosownych przypadkach właściwe organy ułatwiają pełny dostęp do środków, o których mowa w ust. 2 lit. c) i d).

Artykuł 31

Dostęp do kształcenia

1. Małoletni korzystający z ochrony międzynarodowej mają pełny dostęp do systemu kształcenia na takich samych warunkach, jak obywatele państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

2. Osoby dorosłe korzystające z ochrony międzynarodowej mają dostęp do ogólnego systemu edukacji, do dalszego szkolenia lub do przekwalifikowania na takich samych warunkach, jak obywatele państw trzecich legalnie przebywający w danym państwie członkowskim i znajdujący się w porównywalnej sytuacji.

Artykuł 32

Dostęp do procedur uznawania kwalifikacji i potwierdzanie umiejętności

1. W zakresie obowiązujących procedur uznawania zagranicznych dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

2. Nie naruszając przepisów art. 2 ust. 2 i art. 3 ust. 3 dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady właściwe organy ułatwiają pełny dostęp do procedur, o których mowa w ust. 1, osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, które nie są w stanie przedstawić dowodów w postaci dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje[46].

3. W zakresie dostępu do odpowiednich systemów oceny, nostryfikowania i zaliczania wcześniejszego kształcenia i doświadczenia, osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

Artykuł 33

Zabezpieczenie społeczne

W zakresie zabezpieczenia społecznego osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

---

[46] Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 22).

Artykuł 34
Świadczenia socjalne

1. W zakresie świadczeń socjalnych osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

   Dostęp do niektórych świadczeń socjalnych określonych w prawie krajowym może być uwarunkowany skutecznym udziałem osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej w środkach integracyjnych.

2. W przypadku osób, którym przyznano status ochrony uzupełniającej, państwa członkowskie mogą ograniczyć świadczenia socjalne do świadczeń podstawowych.

Artykuł 35
Opieka zdrowotna

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mają dostęp do opieki zdrowotnej na takich samych warunkach kwalifikowalności, jak obywatele państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

2. Osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej o szczególnych potrzebach, takim jak kobiety w ciąży, osoby niepełnosprawne, ofiary tortur, gwałtu lub innych poważnych form przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej oraz małoletnim, którzy padli ofiarą jakichkolwiek form wykorzystania, zaniedbania, eksploatacji, torturowania czy okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania lub ofiarą konfliktów zbrojnych zapewnia się odpowiednią opiekę zdrowotną, w tym w razie potrzeby leczenie zaburzeń psychicznych, na takich samych warunkach kwalifikowalności, jak obywatelom państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony.

Artykuł 36
Małoletni bez opieki

1. Tak szybko po udzieleniu ochrony międzynarodowej, jak to możliwe, a najpóźniej w terminie pięciu dni roboczych, zgodnie z art. 22 ust. 1 rozporządzenia (UE) xxx/xxx [rozporządzenie w sprawie procedur], właściwe organy podejmują konieczne środki, aby małoletnim bez opieki zapewnić przedstawicielstwo, sprawowane przez opiekuna prawnego lub w razie konieczności przez organizację odpowiedzialną za opiekę nad małoletnimi i ich dobro, lub by zapewnić innego rodzaju właściwe przedstawicielstwo, w tym przedstawicielstwo oparte na prawodawstwie lub orzeczeniu sądowym.

   Jeżeli na opiekuna wyznaczona jest organizacja, niezwłocznie wyznacza ona osobę odpowiedzialną za wypełnianie obowiązków opiekuna małoletniego bez opieki zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Wyznaczony opiekun ma obowiązek zapewnić, by małoletni miał dostęp do wszystkich praw wynikających w niniejszego rozporządzenia. Właściwe organy regularnie oceniają skuteczność wyznaczonego opiekuna.

3. Małoletnich bez opieki umieszcza się w jednym z następujących miejsc:

   a) z pełnoletnim krewnym;

b) w rodzinie zastępczej;

c) w ośrodkach specjalizujących się w kwaterowaniu małoletnich;

d) w innych miejscach zakwaterowania odpowiednich dla małoletnich.

Opinię małoletniego uwzględnia się stosownie do jego wieku i stopnia dojrzałości.

4. W miarę możliwości nie rozdziela się rodzeństwa, uwzględniając najlepiej pojęty interes małoletniego, w szczególności jego wiek i stopień dojrzałości. Zmiany miejsca zamieszkania małoletnich bez opieki ogranicza się do minimum.

5. Jeżeli małoletni bez opieki otrzymał ochronę międzynarodową, a jeszcze nie rozpoczęto poszukiwania członków jego rodziny, właściwe organy rozpoczynają ich poszukiwanie jak najszybciej po udzieleniu ochrony międzynarodowej, dążąc jednocześnie do jak najlepszego zabezpieczenia interesów małoletniego. Jeżeli poszukiwania już się rozpoczęły, są w stosownych przypadkach kontynuowane. W przypadkach gdy może dojść do zagrożenia życia lub integralności fizycznej małoletniego lub jego bliskich krewnych, szczególnie jeżeli pozostali oni w kraju pochodzenia, należy zadbać o poufność gromadzenia, przetwarzania i obiegu informacji dotyczących tych osób.

6. Osoby i organizacje pracujące z małoletnimi bez opieki objęte są właściwym szkoleniem ustawicznym dotyczącym praw i potrzeb małoletnich; przestrzega się norm ochrony dzieci, o których mowa w art. 22 rozporządzenia (UE) xxx/xxx [rozporządzenie w sprawie procedur].

Artykuł 37
Dostęp do zakwaterowania

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mają dostęp do zakwaterowania na warunkach równoważnych warunkom stosowanym wobec innych obywateli państw trzecich legalnie zamieszkujących na terytorium państw członkowskich i znajdujących się w porównywalnej sytuacji.

2. Krajowe praktyki rozpraszania osób korzystających z ochrony międzynarodowej wprowadza się w miarę możliwości bez dyskryminacji osób korzystających z ochrony międzynarodowej, zapewniając równość szans w zakresie dostępu do zakwaterowania.

Artykuł 38
Dostęp do środków integracyjnych

1. W celu ułatwienia integracji osób korzystających z ochrony międzynarodowej ze społeczeństwem osoby takie mają dostęp do środków integracyjnych zapewnianych przez państwa członkowskie, w szczególności do kursów językowych, programów kształtujących świadomość obywatelską i programów integracyjnych oraz do szkolenia zawodowego, uwzględniającego szczególne potrzeby tych osób.

2. W zależności od decyzji państwa członkowskiego udział w środkach integracyjnych może być obowiązkowy.

Artykuł 39

Repatriacja

Udziela się pomocy osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, które pragną zostać repatriowane.

ROZDZIAŁ VIII

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA

Artykuł 40
Współpraca

Każde z państw członkowskich wyznacza krajowy punkt kontaktowy i przekazuje jego adres Komisji. Komisja przekazuje te informacje pozostałym państwom członkowskim.

Państwa członkowskie, w porozumieniu z Komisją, podejmują wszystkie odpowiednie środki, aby właściwe organy nawiązały bezpośrednią współpracę i wymieniały informacje.

Artykuł 41
Personel

Organy i inne organizacje stosujące przepisy niniejszego rozporządzenia odbywają niezbędne szkolenie i są związanie zasadą poufności, zgodnie z przepisami prawa krajowego, w odniesieniu do informacji uzyskanych podczas pracy.

ROZDZIAŁ IX

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 42

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet [ustanowiony w art. 58 xxx rozporządzenia (UE) XXX/XXX [rozporządzenie w sprawie procedur]]. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.

Artykuł 43

Monitorowanie i ocena

Nie później niż w terminie dwóch lat od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a następnie co pięć lat Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie stosowania niniejszego rozporządzenia oraz, w stosownych przypadkach, proponuje wszelkie niezbędne zmiany.

Państwa członkowskie przekazują Komisji wszelkie informacje właściwe do przygotowania tego sprawozdania, najpóźniej na dziewięć miesięcy przed terminem jego złożenia.

Artykuł 44

Zmiany dyrektywy 2003/109/WE

1. W art. 4 dyrektywy 2003/109/WE dodaje się ustęp 3a w brzmieniu:

„3a. W przypadku stwierdzenia, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim w niż to, które udzieliło jej ochrony międzynarodowej, i nie posiada prawa pobytu ani prawa do zamieszkania w tym innym państwie członkowskim zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi lub krajowymi, okresu legalnego pobytu przed wystąpieniem tej sytuacji nie uwzględnia się przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1.”.

2. Dodaje się art. 26a w brzmieniu:

„Artykuł 26a

Transpozycja art. 4 ust. 3a

Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 4 ust. 3a niniejszej dyrektywy najpóźniej [sześć miesięcy po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia]. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.”.

Artykuł 45
Uchylenie

Dyrektywa 2011/95/UE traci moc ze skutkiem od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Odesłania do uchylonej dyrektywy traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji w załączniku II.

Artykuł 46
Wejście w życie i stosowanie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się po [sześciu miesiącach od dnia jego wejścia w życie].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

W imieniu Rady
Przewodniczący
[...]